

VAKUUTUSVALVONTA

Määräys- ja ohjekokoelma
vakuutuskassalain alaisille
hautaus- ja eroavustuskas-
soille 2001:8

sekä muutokset 30.12.2002
Dnro 11/002/2002

Vakuutuskassalain alaisille hautaus- ja eroavustuskassoille

Valtuutussäännökset:

Vakuutuskassalaki (1164/1992) 74 c §, 77 §, 83 §, 83 f §, 96 §, 97 §, 172 a §

Vakuutuskassalain muuttamisesta annetun lain (84/1999) voimaantulosäännöksen 2 momentti

Asetus vakuutuskassan vastuvelan katteesta (1138/1998) 1 §, 3 §, 5 § ja 14 §

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus vakuutuskassan tilinpäätöksestä

Voimassaoloaika:

30.12.2002 - toistaiseksi

Muuttaa/lisää:

Vakuutusvalvontaviraston määräys- ja ohjekokoelma 14/002/2001 (2001:8)

Yksikkö:

Vakuutusvalvonta

VAKUUTUSVALVONTAVIRASTON MÄÄRÄYKSET JA OHJEET
VAKUUTUSKASSALAIN ALAISILLE HAUTAUS- JA EROAVUSTUSKASSOILLE

Vakuutusvalvontavirasto on tänään päättänyt yllä olevien valtuutussäännösten nojalla antaa oheiset määräykset ja ohjeet vakuutuskassalain alaisille hautaus- ja eroavustuskassoille.

Määräyksiä on velvoittavana noudatettavana.

Lisätietoja antaa Vakuutusvalvontaviraston vakuutusvalvontaosasto.

Ylijohtaja

Hely Salomaa

Johtaja

Timo Laakso

MÄÄRÄYS/OHJE

15.11.2001
Dnro 14/002/2001

Valtuutussäännökset:

Vakuutuskassalaki (1164/1992)
74 c§, 77 §, 83 §, 83 f §, 96 §,
97 §, 172 a §

Vakuutuskassalain muuttamisesta annetun
lain (84/1999) voimaantulosäännöksen
2 momentti

Vakuutuskassalain alaisille hautaus- ja
eroavustuskassoille

Asetus vakuutuskassan vastuuvelan katteesta
(1138/1998) 1 §, 3 §, 5 § ja 14 §

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus
vakuutuskassan tilinpäätöksestä

Voimassaoloaika:

15.11.2001 - toistaiseksi

Kumoo:

Vakuutusvalvontaviraston määräys- ja ohjekokoelma 4/002/2001

Yksikkö:

Vakuutusvalvonta

Asia:

Vakuutusvalvontaviraston määräykset ja ohjeet vakuutuskassalain alaisille hautaus- ja eroavustuskassoille

Vakuutusvalvontavirasto on tänään päättänyt yllä olevien valtuutussäännösten nojalla antaa vakuutuskassalain alaisia hautaus- ja eroavustuskassoja koskevan määräys- ja ohjekokoelman. Määräyksiä on velvoittavina noudatettavana.

Lisätietoja antaa Vakuutusvalvontaviraston vakuutusvalvontaosasto.

Ylijohtaja

Hely Salomaa

Ylitarkastaja

Pirjo Saarelainen

Sisällysluettelo

1 HAUTAUS- JA EROAVUSTUSKASSOJEN KIRJANPITOA JA TILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET.....	1
1.1 Tuloslaskelman laatiminen	1
1.1.1 Vakuutusmaksutulo	1
1.1.2 Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut	2
1.1.2.1 Sijoitustoiminnan tuotot.....	2
1.1.2.2 Sijoitusten arvonorotukset.....	2
1.1.2.3 Sijoitustoiminnan kulut.....	2
1.1.2.4 Sijoitusten arvonorotuksen oikaisu	3
1.1.2.5 Valuuttakurssierot.....	3
1.1.3 Korvauskulut.....	3
1.1.4 Vakuutusmaksuvastuun muutos.....	3
1.1.5 Hoitokulut ja poistot.....	4
1.1.6 Muut tuotot ja kulut.....	4
1.1.7 Tilinpäätössiirrot	4
1.2 Taseen laatiminen.....	4
1.2.1 Vastaavaa	4
1.2.1.1 Aineettomat hyödykkeet.....	4
1.2.1.2 Sijoitukset	4
1.2.1.2.1 Kiinteistösijoitukset	4
1.2.1.2.2 Muut sijoitukset.....	5
1.2.1.3 Saamiset.....	5
1.2.1.4 Muu omaisuus	6
1.2.1.5 Siirtosaamiset.....	6
1.2.2 Vastattavaa.....	6
1.2.2.1 Oma pääoma	6
1.2.2.1.1 Pohjarahasto ja takuupääoma	6
1.2.2.1.2 Vararahasto.....	6
1.2.2.1.3 Käyttörahassto	6
1.2.2.1.4 Muut rahastot.....	7
1.2.2.1.5 Yli-/alijäämä edellisiltä tilikaudelta	7
1.2.2.1.6 Tilikauden yli-/alijäämä	7
1.2.2.2 Tilinpäätössiirtojen kertymä.....	7
1.2.2.3 Vakuutustekninen vastuuvelka.....	7
1.2.2.3.1 Korvausvastuu	7
1.2.2.3.2 Vakuutusmaksuvastuu	7
1.2.2.4 Pakolliset varaukset.....	7
1.2.2.5 Velat	8
1.2.2.6 Siirtovelat	8
1.3 Sijoitustoiminnan hoitomenot ja poistot.....	8
1.4 Sijoitusten ja saamisten arvostaminen ja käsittely kirjanpidossa.....	8
1.4.1 Sijoitukset	8
1.4.1.1 Hankintamenoon perustuva arvostaminen	8
1.4.1.2 Käypä arvo	9
1.4.1.3 Hankintameno.....	9
1.4.1.4 Arvonkorotus.....	10
1.4.1.5 Omaisuuden käyttötarkoituksen muutos ja arvonkorotus	10
1.4.1.6 Kirjanpito.....	10
1.4.2 Saamisten arvostaminen	10
1.5 Sijoitusten käyppien arvojen määrittäminen.....	10
1.5.1 Kiinteistösijoitukset	11
1.5.2 Muut sijoitukset	12
1.5.3 Erityismääräykset.....	12
1.6 Liitetietoja koskevat määräykset	12
1.6.1 Tuloslaskelman liitetiedot	13

1.6.1.1	Hoitokulut.....	13
1.6.1.2	Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely	13
1.6.2	Tasetta koskevat liitetiedot	14
1.6.2.1	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	14
1.6.2.1.1	Sijoitukset	14
1.6.3	Vakuudet ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	16
2	KASSAN SIOITUSTOIMINTA	17
2.1	Sijoitussuunnitelma.....	17
2.2	Vastuuvelan kate.....	18
2.2.1	Määritelmiä ja rinnastuksia	18
2.2.1.1	Pankkisaamiset	18
2.2.1.2	ETA-valtiossa toimiluvan saaneeseen julkisen valvonnan alaiseen talletuspankkiin tai vakuutusyhtiöön rinnastettavat yhteisöt	18
2.2.1.3	ETA-valtiossa sijaitsevat säännellyt markkinat	18
2.2.2	Erät vastuuvelan bruttomäärästä vähennettävät erät	19
2.2.3	Luetteloiduksi katteeksi kelpaava omaisuus	19
2.2.4	Sijoitusrahasto-osuudet	19
2.2.5	Takaisinosto- ja arvopaperilainaussopimukset	20
2.2.6	riskikeskittymien rajoittaminen.....	20
2.2.7	Omaisuuksien katearvon määrittäminen.....	21
2.2.7.1	Vakuuksien arvostaminen ja niiden merkitys vastuuvelkaa katettaessa.....	21
2.2.7.1.1	Vakuusarvojen määrittäminen lainaa myönnettäessä	21
2.2.8	Katteen luettelo	24
2.2.8.1	Kateluettelo	24
2.2.8.2	Kateluettelon liitteet	25
2.2.8.3	Kateasiakirjojen säilyttäminen.....	25
2.2.9	Kassan valuuttakate ja valuuttaliikkeen järjestäminen	25
2.2.10	Katteen valvonta.....	26
3	ERINÄISET OHJEET	27
3.1	Vastuusitoumukset.....	27
3.1.1	Sopimustyypit.....	27
3.1.1.1	Takaisinostosopimukset	27
3.1.1.2	Arvopapereiden lainaus.....	27
3.1.2	Merkitseminen kirjanpitoon.....	27
3.1.2.1	Takaisinostosopimukset	27
3.1.2.2	Arvopapereiden lainaus.....	28
3.1.3	Tuloslaskelma- ja tase-erät	28
3.1.4	Liitetiedot	29
3.2	Omaisuuksien hoitosopimukset.....	29
4	VAKUUTUSVALVONTAVIRASTOLLE TOIMITETTAVAT ASIAKIRJAT.....	30
4.1	Ennen tilintarkastusta toimitettavat asiakirjat	30
4.2	Kertomus kassan toiminnasta ja tilasta (tilastokertomus)	30

1 HAUTAUS- JA EROAVUSTUSKASSOJEN KIRJANPITOJA JA TILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

Vakuutusvalvontavirasto antaa vakuutuskassalain (1164/1992) 6 luvun 77 §:n 2 momentin nojalla ja sosiaali- ja terveysministeriön vakuutuskassalain alaisille hautaus- ja eroavustuskassoille antaman tilinpäätöstä koskevan asetuksen (203/2001) johdosta seuraavan hautaus- ja eroavustuskassan kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevan määräyksen.

Kassan tilinpäätöstä laadittaessa noudatetaan:

- vakuutuskassalain (1164/92) (VKL) säännöksiä;
- kirjanpitolain (1336/97) (KPL) säännöksiä niiltä osin kuin vakuutuskassalaissa todetaan;
- kirjanpitoasetuksen (1339/97) (KPA) säännöksiä niiltä osin kuin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa todetaan;
- sosiaali- ja terveysministeriön (STM) antamaa tilinpäätöstä koskevaa STM:n asetusta;
- Vakuutusvalvontaviraston (VVV) antamia hautaus- ja eroavustuskassan tilinpäätöksen laatimista koskevia määräyksiä ja ohjeita;
- soveltuvien osin kirjanpitolain säännösten nojalla annettuja kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksiä (KTM) ja kirjanpitolautakunnan (KILA) yleisohjeita.

Hautaus- ja eroavustuskassan tilinpäätöksen tulee sisältää toimintakertomus, tuloslaskelma ja tase sekä niiden liitteenä annettavat tiedot. Tilinpäätökseen on lisäksi sisällytettävä tuloslaskelma, tase ja liitetiedot viimeistä edelliseltä tilikaudelta, ellei jäljempänä toisin määrätä. Tuloslaskelma ja tase laaditaan STM:n asetuksen kaavan mukaan.

Hautaus- ja eroavustuskassan tasekirja (KPL 3 luku 8 §) sisältää toimintakertomuksen, tuloslaskelman, taseen, liitetiedot, tilinpäätöksen allekirjoitukset, tilintarkastajan tilinpäätösmerkinnän ja luettelon kirjanpitokirjoista ja tositelajeista ja niiden säilytystavoista.

1.1 Tuloslaskelman laatiminen

Annettaessa STM:n asetuksen mukaisen tuloslaskelman kaavaa yksityiskohtaisempia tietoja, voidaan joko käyttää liitteitä tai lisätä kaavaan nimikkeitä. Jos kaavan nimikkeitä lisätään, pääryhmien nimikkeitä ei saa muuttaa, pääryhmiä ei saa jakaa, eriä ei saa siirtää pääryhmästä toiseen eikä esitysjärjestystä saa muuttaa. Tarpeettomat nimikkeet sen sijaan voidaan jättää pois.

Tuloslaskelmassa esitetään tulosta heikentävät erät ja negatiiviset erotukset miinus (-) etumerkillä.

Tuottoja ja kuluja ei saa kuitata toisiaan vastaan (bruttoperiaate), ellei sitä ole erikseen sallittu.

1.1.1 VAKUUTUSMAKSUTULO

Tuloslaskelmaan merkitään tilikauden suoriteperusteinen vakuutusmaksutulo vakuutusmaksusaamisten luottotappioilla vähennettynä eriteltyinä jäsenmaksuihin ja kannatusmaksuihin.

Tilikautena suoritettuja, mutta seuraavaan tilikauteen kohdistuvia vakuutusmaksuja ei lueta tilikauden tuloksi, vaan ne merkitään Muihin velkoihin/Vakuutusmaksuennakot. Tilikaudella eräänntyneet, mutta seuraavalla tilikaudella maksettavat vakuutusmaksut on kirjattava tilikauden vakuutusmaksutuloon ja taseen siirtosaamisiin omalla nimikkeellä.

1.1.2 Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut

Sijoitustoiminnan tuottoja ja kuluja kirjattaessa noudatetaan bruttoperiaatetta.

Sijoitustoiminnan tuottoja ja kuluja ovat myös käyttöomaisuusluonteisten arvopapereiden, kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden tuotot ja kulut.

Omien toimitilojen laskennallista vuokraa tai muita laskennallisia eriä ei merkitä tuloslaskelmaan.

1.1.2.1 Sijoitustoiminnan tuotot

Sijoitustoiminnan tuottoja ovat mm. osinkotuotot, korkotuotot, saamisten ja arvopapereiden indeksikorotukset, sijoitusomaisuuden ja käyttöomaisuuden myyntivoitot, arvonalentumisten palautukset ja muut vastaavat sijoitustoiminnan tuotot.

Osinkotuottoja ovat osakkeista ja osuuksista saadut osingot ym. voitto-osuudet sekä niihin liittyvä yhtiöveron hyvitys. Osingot ja muut voitto-osuudet sekä yhtiöveron hyvitys kirjataan pääsääntöisesti sille tilikaudelle, jona osingonjaosta on päätetty (ks. KILA lausunnot 1269/1994 ja 1542/1998).

Korkotuottoja ovat sijoituksista ja saamisista kertyneet korot. Korkotuottoihin merkitään myös indeksikorotukset ja viivästyneistä vakuutusmaksusuorituksista perityt korot ja korotukset.

Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintahinnan erotuksen jaksotus kirjataan korkotuottojen lisäykseksi tai vähennykseksi arvopaperin juoksuaikana (ks. STM:n asetus ja kohta 1.4.1.1). Indeksiin sidotun lainan tuotto voidaan kirjata tilikauden korkotuotoksi ja hankintamenon lisäykseksi vain, mikäli liikkeeseenlaskija tai muu osapuoli on alkuperäisissä lainaehdoissa tai muussa kirjallisessa sopimuksessa sitoutunut maksamaan tuoton. Tuoton takaavan järjestyksen tulee olla liikkeeseenlaskijaa tai muuta osapuolta sitova siten, ettei sitä voida purkaa laina-aikana. Hankintameno siihen lisättyine tuottoineen ei kuitenkaan saa olla korkeampi kuin indeksiin sidotun lainan käypä arvo.

Kiinteistösijoitusten tuottoja ovat vuokrat ja käyttökorvaukset, puun ja maa-ainesten myyntituotot, kiinteistöosakkeista saadut osingot ja yhtiöveron hyvitys ym. vastaavat kiinteistötuotot sekä korot lainasaamisista kassan kiinteistöyhteisöiltä.

Sijoitusten arvonalentumisten palautukset käsitellään tarkemmin kohdassa 1.5.

Kurssivoitot ks. kohta 1.1.2.5.

1.1.2.2 Sijoitusten arvonorotukset

Tilikauden aikana tehdyt sijoitusten arvonorotukset merkitään tuloslaskelmassa tähän kohtaan. Arvonorotuksia käsitellään tarkemmin kohdassa 1.4.

1.1.2.3 Sijoitustoiminnan kulut

Sijoitustoiminnan kuluja ovat mm. kiinteistösijoitusten kulut, vieraan pääoman korko- ym. kulut, sijoitusomaisuuden myyntitappiot ja arvonalentumiset.

Kiinteistösijoitusten kuluja ovat kiinteistöjen hoitokulut, kiinteistöosakkeiden hoito- ja pääomavastikkeet, luottotappiot vuokraamisista, kiinteistövero, metsänhoitomaksu ym. välittömät kiinteistösijoitusten kulut sekä kiinteistösijoitusten hoitamisesta aiheutuvat menot ja poistot. Kiinteistösijoitusten kuluihin merkitään sijoitus- ja käyttöomaisuusluonteisten rakennusten ja niihin ainesosina kuuluvien koneiden ja laitteiden poistot.

Kuluja muista sijoituksista ovat mm. luottotappiot korkosaamisista, sijoitusten hoitamisesta aiheutuneet menot ja poisotot. Ks. kohta 1.3/sijoitustoiminnan hoitomenot.

Vieraan pääoman korko- ym. kuluihin sisällytetään veloista kertyneet korot mukaan lukien kiinteistösijoitusten korot sekä muut vieraan pääoman kulut. Korkokuluihin merkitään myös velkojen indeksikorotukset, korkolain (633/82) ja vakuutuskassalain 91 §:ssä tarkoitetut etuuksien viivästymisen johdosta maksettavat korotukset.

Sijoituksiin sisältyvien saamisten luottotappiot käsitellään arvonalentumisina. Ks. kohta 1.4.2.

Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonorotusten oikaisu on käsitelty tarkemmin kohdassa 1.4.

Valuuttakurssitappiot ks. kohta 1.1.2.5.

1.1.2.4 Sijoitusten arvonorotuksen oikaisu

Sijoitusten arvonorotusten oikaisu kirjataan tähän ja niitä on käsitelty tarkemmin kohdassa 1.4.

1.1.2.5 Valuuttakurssierot

Valuuttakurssierot käsitellään kirjanpidossa pääsääntöisesti tulon tai menon oikaisueränä ja rahoitustapahtumiin liittyvät kurssierot sijoitustoiminnan muina tuloina/menoina. Myös vähäiset menon tai tulon oikaisuerinä syntyneet kurssierot voidaan käsitellä Sijoitustoiminnan muina tuloina/menoina.

Taseen muidenkin omaisuuserien kuin sijoitusten kurssivoitto merkitään sijoitustoiminnan tuloihin ja niiden valuuttakurssitappio sijoitustoiminnan kuluihin.

Kurssierot käsitellään noudattaen soveltuvin osin KILA:n yleisohjetta (15.11.1999) ulkomaanrahan määräisten saamisten sekä velkojen ja muiden sitoumusten muuttamisesta Suomen rahaksi. Yleisohjetta noudatetaan myös suojaamistilanteissa.

1.1.3 KORVAUSKULUT

Korvauskulut eritellään tuloslaskelmassa maksettuihin korvauksiin, takaisinostoihin ja korvausvastuun muutokseen.

Korvaukset sisältävät paitsi kassan sääntöjen mukaisina etuuksina tilikauden aikana maksamat korvaukset.

Takaisinostoihin merkitään kassan säännöissä mainitulla tavalla aktiiviaikana eroavalle jäsenelle takaisin maksetut rahasto-osuudet.

Korvausvastuun muutoksena merkitään tilikauden lopun ja edellisen tilikauden lopun korvausvastuiden erotus. Jos kassan laskuperusteen mukainen korvausvastuu tilikauden päättyessä on suurempi kuin edellisen vuoden korvausvastuu, merkitään erotus (-) merkkisenä tuloslaskelmaan. Jos korvausvastuu on vähentynyt, merkitään korvausvastuun vähennys tuloslaskelmaan tulosta parantavana eränä. Korvausvastuun laskemisen osalta viitataan näiden määräysten 1.2.2.3.1 kohtaan.

1.1.4 VAKUUTUSMAKSUVASTUUN MUUTOS

Vakuutusmaksuvastuun muutos koskee vain niitä kassoja, joilla sääntöjensä mukaan on vakuutusmaksuvastuu. Vakuutusmaksuvastuun muutos esitetään tilikauden loppu- ja alkusuureiden erotuksen suuruisena.

1.1.5 HOITOKULUT JA POISTOT

Tuloslaskelman kohtaan hoitokulut merkitään kassan hoitamisesta aiheutuneet muut hoitomenot kuin sijoitustoiminnan kuluihin merkityt sijoitustoiminnan hoitomenot ja muut poistot kuin sijoitustoiminnan kuluihin merkityt poistot.

Maksu vakuutustarkastuksen kustantamiseksi ja Vakuutus-kassojen yhdistyksen vuosimaksu merkitään tähän kohtaan.

1.1.6 MUUT TUOTOT JA KULUT

Muita tuottoja ovat erät, jotka eivät välittömästi liity kassan varsinaiseen toimintaan tai siihen liittyvään sijoitustoimintaan. Esimerkiksi kassan saamat lahjoitukset ovat muita tuottoja.

Muut kulut vastaavat sisällöltään muita tuottoja.

1.1.7 TILINPÄÄTÖSSIIRROT

Tilinpäätössiirroissa esitetään vapaaehtoisen varauksen (KPL 5 luku 15 §) muutos ja se esitetään tilikauden lopussa ja alussa taseessa olleiden varausten erotuksen suuruisena.

1.2 Taseen laatiminen

Annettaessa STM:n asetuksen mukaisen taseen kaavaa yksityiskohtaisempia tietoja, voidaan joko käyttää liitteitä tai lisätä kaavaan nimikkeitä. Jos kaavan nimikkeitä lisätään, pääryhmien nimikkeitä ei saa muuttaa, pääryhmiä ei saa jakaa, eriä ei saa siirtää pääryhmästä toiseen eikä esitysjärjestyistä saa muuttaa. Tarpeettomat nimikkeet sen sijaan voidaan jättää pois.

1.2.1 VASTAAVAA

1.2.1.1 Aineettomat hyödykkeet

Aineettomiin hyödykkeisiin merkitään mm. aineettomia oikeuksia ja muita pitkävaikutteisia menoja.

Aineettomina oikeuksina esitetään sekä erikseen luovutettavissa olevat että muunlaiset oikeudet esim. ostettujen tietokoneohjelmien käyttöoikeudet.

Muita pitkävaikutteisia menoja ovat esimerkiksi vuokra- ja osakehuoneistojen peruserämenot, siirtokelvottomat liittymismaksut, tietokoneohjelmien suunnittelu- ja ohjelmointimenot ym. pitkävaikutteiset menot, mikäli ne on aktivoitu.

1.2.1.2 Sijoitukset

Hautaus- ja eroavustuskassan sijoitukset muodostuvat sijoitusomaisuudesta ja sijoituksiin merkityistä käyttöomaisuusluonteisista arvopapereista, kiinteistöistä ja kiinteistöosakkeista.

1.2.1.2.1 Kiinteistö-sijoitukset

Kiinteistöihin merkitään suorassa omistuksessa olevat kiinteistökohteet ts. kiinteistöt, toisen maalla olevat rakennukset, rakennelmat tai muut laitokset, kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot, tilat, määräalat, vesialueet ja oikeudet vesivoimalaitoksen käytössä olevaan vesivoimaan edellyttäen, että vesivoiman käyttöoikeuden vakuudeksi on vahvistettu kiinnitys. Kiinteistöihin sisällytetään maa-alueen ja rakennuksen lisäksi niihin ainesosina liittyvä irtaimisto ja liittymismaksut. Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenoihin sisällytetään sekä maa- ja vesialueiden että rakennusten ja rakennelmien vuokraoikeudet, jotka on aktivoitu KPL:n 5 luvun 11 §:n mukaisesti.

Kiinteistöosakkeisiin merkitään osakkeet keskinäisissä ja muissa asunto- ja kiinteistöyhteisöissä sekä hallintayhteisöissä, jotka ainoastaan omistavat kiinteistöjä ja/tai kiinteistöosakkeita.

Sijoitukset varsinaisiin kiinteistö-sijoitusyhteisöihin merkitään tase-erään osakkeet ja osuudet.

Myös kiinteistö-sijoituksiin liittyvät ennakkomaksut ja rakenteilla olevat kohteet esitetään kiinteistö-sijoituksina.

Lainasaamisiin omilta kiinteistö-yrityksiltä merkitään velkakirjasaamiset ja rakennusaikaiset tilisaamiset kiinteistö-yrityksiltä.

1.2.1.2.2 Muut sijoitukset

Osakkeet ja osuudet:

Osakkeisiin ja osuuksiin merkitään esim. osakeyhtiön osakkeet, optiotodistukset, osuuskunnan osuustodistukset, kommandiitti-yhtiön osuudet, osuudet sijoitusrahastoissa ja puhelinosuustodistukset.

Rahoitusmarkkinavälineet:

Rahoitusmarkkinavälineisiin merkitään luottolaitosten, muiden yhteisöjen sekä valtion, kuntien tai muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat rahoitusmarkkinavälineet ja muut kiinteätuoitoiset arvopaperit.

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat esim. sijoitus-, yritys- ja kuntatodistukset, valtion velkasitoumukset, obligaatiot, debentuurit, vaihtovelkakirjalainat, optiolainat, indeksiin sidotut lainat (esim. indeksiobligaatio ja osakeindeksilainat), jälki-markkinakelpoiset pääomalainat, muut joukkovelkakirjalainat, talletustodistukset sekä muut vastaavat jälkimarkkinakelpoiset haltija- ja määrännäisvelkasitoumukset.

Kiinnelainasaamiset:

Muihin sijoituksiin kuuluvat kiinnelainasaamiset esitetään taseessa erikseen. Kiinnelainasaamisella tarkoitetaan lainasaamista, jonka vakuutena on kiinteistökiinnitys.

Muut lainasaamiset

Taseen eri kohdissa oleviin lainasaamisiin merkitään hautaus- ja eroavustuskassan lainaustoimintaan liittyvät rahalainat. Kohtaan Muut lainasaamiset merkitään kaikki ne lainasaamiset, joita ei merkitä kohtaan Lainasaamiset omilta kiinteistö-yrityksiltä tai Kiinnelainasaamisiin.

Talletukset:

Muihin sijoituksiin merkitään sellaiset talletukset luottolaitoksissa, joiden nostoa koskee aikarajoitus (ml. yliyöntalletukset). Ne talletukset, joita edellä mainittu aikarajoitus tai muu rajoite ei koske, esitetään tase-erässä rahat ja pankkisaamiset, vaikka ne tuottaisivat korkoa.

Muut sijoitukset:

Muihin sijoituksiin merkitään kaikki ne sijoitukset, jotka eivät kuulu edellä mainittuihin kohtiin. Kun tällaisten sijoitusten määrä on olennainen, on ne eriteltävä tilinpäätöksen liitetiedoissa.

1.2.1.3 Saamiset

Saamisiin merkitään ne saamiset, jotka perustuvat velallisen osoittamaan dokumenttiin esim. kauppakirjaan, laskuun. Etukäteen suoritettavat korvaukset sekä tilikautena suoritettavat, mutta seuraavaan tilikauteen kohdistuvat vakuutusmaksut merkitään tähän kohtaan.

1.2.1.4 Muu omaisuus

Aineelliset hyödykkeet

Koneisiin ja kalustoon merkitään konttori-, atk- ym. koneet, laitteet ja kalusteet.

Muihin aineellisiin hyödykkeisiin merkitään ns. käyttöomaisuustyyppinen omaisuus, jota ei ole merkitty sijoitusomaisuuteen tai koneisiin ja kalustoon.

Aineellisia hyödykkeitä ei jaotella alaryhmiin, mikäli erät eivät ole suuruudeltaan olennaisia.

Rahat ja pankkisaamiset

Tase-erään rahat ja pankkisaamiset merkitään käteinen raha ja ne pankkisaamiset, joiden nostoa ei koske aika- tai muu rajoitus.

Muu omaisuus

Muuhun omaisuuteen merkitään taseen muihin kohtiin kuulumaton omaisuus.

1.2.1.5 Siirtosaamiset

Siirtosaamisiin merkitään tulojen ja menojen jaksottamiseen liittyvät laskennalliset erät (tulojäämät ja menoennakot). Laskennalliset erät esitetään siirtosaamisissa silloinkin, kun ne koskevat esim. sosiaaliturvaa. Siirtosaamisiin merkitään mm. tilinpäätöspäivään mennessä kertyneet korot ja vuokrat, joita ei vielä ole maksettu ja tilikaudella erääntyneet, mutta seuraavalla tilikaudella maksettavat vakuutusmaksut.

1.2.2 VASTATTAVAA

1.2.2.1 Oma pääoma

Taseen oma pääoma jaetaan pohjarahastoon, takuupääomaan, vararahastoon, käyttörahastoon, muihin rahastoihin, yli- ja alijäämään edellisiltä tilikausilta sekä tilikauden yli- ja alijäämään.

1.2.2.1.1 Pohjarahasto ja takuupääoma

Takuupääomalla ja pohjarahastolla tarkoitetaan vakuutuskassalain 13 §:n 3 momentissa tarkoitettuja eriä, joista kassan säännöissä on tarkemmat määräykset.

1.2.2.1.2 Vararahasto

Vararahastoa käytetään ja sitä kartutetaan vakuutuskassalain 75 §:n ja kassan sääntöjen mukaisesti. Kun vararahasto on vähintään yhtä suuri kuin tilikauden ja kahden edellisen tilikauden maksutulon keskimäärä, eli vararahasto on täysi, ei siirto vararahastoon ole enää pakollinen.

1.2.2.1.3 Käyttörahasto

Käyttörahastolla tarkoitetaan kassan sääntöjen mukaista rahastoa, jonne voidaan siirtää se osa tilikauden ylijäämästä, jota ei sääntöjen mukaan ole siirrettävä vararahastoon.

Käyttörahas-ton käyttö määräytyy kassan sääntöjen mukaisesti. Mikäli kassan tilinpäätös osoittaa alijäämää, ei käyttörahas-toa voida käyttää alijäämää vastaavalta osalta ennen kassankokouksen tekemää päätöstä alijäämän peittämisestä.

1.2.2.1.4 Muut rahastot

Mikäli kassalla on muissa rahastoissa käyttörahas-toa vastaava rahasto, noudatetaan kyseisen rahaston osalta edellä kohdassa 1.2.2.1.3 esitettyjä käyttörahas-toa koskevia määräyksiä. Lisäksi kassalla voi olla muitakin oman pääoman rahastoja, jotka syntyvät kassan saamista lahjoituksista, testamenteista yms. Nämä rahastot ilmoitetaan muina rahastoina omilla erillisnimikkeillään. Näiden rahastojen käytön osalta on otettava huomioon vakuutus-kassalain 76 §:n 1 momentin säännös.

1.2.2.1.5 Yli-/alijäämä edellisiltä tilikaudelta

Mikäli kassan oman pääoman rahastot eivät ole riittäneet edellisten tilikausien alijäämien peittämiseen, merkitään peittämättä jäänyt osa alijäämästä kohtaan ”Yli-/alijäämä edellisiltä tilikausilta”.

1.2.2.1.6 Tilikauden yli-/alijäämä

Tilikauden aikana muodostunut yli-/alijäämä merkitään tähän kohtaan.

1.2.2.2 Tilinpäätössiirtojen kertymä

Tilinpäätössiirtojen kertymässä esitetään KPL:n 5 luvun 15 §:n mukaiset vapaaehtoiset varaukset.

1.2.2.3 Vakuutustekninen vastuuvelka

Vakuutustekninen vastuuvelka jaetaan taseessa korvausvastuuseen ja vakuutusmaksuvastuuseen.

1.2.2.3.1 Korvausvastuu

Hautaus- ja eroavustuskassan korvausvastuun muodostaa VKL 80 §:n mukainen korvausvastuu, joka vastaa sattuneiden vakuutustapahtumien johdosta suoritettavia ja tilikauden päättyessä maksamatta olevia korvausmääriä. Korvausvastuun määrä lasketaan kassalle vahvistetun laskuperusteen mukaan tilikauden viimeiselle päivälle.

Ne hautaus- ja eroavustuskassat, joilla ei ole vakuutusmaksuvastuuta, esittävät korvausvastuun määrästä laskelman tilinpäätösasiakirjoissa.

Korvausvastuun muutos ks. kohta 1.1.4.

1.2.2.3.2 Vakuutusmaksuvastuu

Hautaus- ja eroavustuskassan vastuuvelkaan sisältyy myös vakuutusmaksuvastuu, jos se on kassalle VKL 80 §:n 2 momentin nojalla määrätty. Vakuutusmaksuvastuun määrä lasketaan kassalle vahvistetun laskuperusteen mukaan tilikauden viimeiselle päivälle.

1.2.2.4 Pakolliset varaukset

Pakollisina varauksina käsitellään KPL:n 5 luvun 14 §:ssä tarkoitettuja vastaisia menoja ja menetyksiä.

1.2.2.5 Velat

Velkoihin kirjataan velat, jotka perustuvat velkakirjaan, kauppakirjaan, ostolaskuun tai muuhun velan määrän ja velkojan osoittavaan dokumenttiin.

Velkoihin kirjataan esim. ostovelat, maksettujen palkkojen ennakonpidätys- ja sosiaaliturvamaksuvelat ja muut ennakonpidätyksen yhteydessä tilitettävät sosiaaliturvaan liittyvät erät. Tilikautena suoritettut, mutta seuraavaan tilikauteen kohdistuvat vakuutusmaksut merkitään myös taseen muihin velkoihin/vakuutusmaksuennakot.

1.2.2.6 Siirtovelat

Tase-erään merkitään menojen ja tulojen jaksottamiseen liittyvät, luonteeltaan laskennalliset erät (menojäämät ja tuloennakot).

Tase-erään merkitään menojääminä esimerkiksi maksamattomat palkat henkilösivumenoineen, maksamattomat vuokrat ja korot sekä maksamattomat eläkkeet.

1.3 Sijoitustoiminnan hoitomenot ja poistot

Sijoitusten hoitamisesta aiheutuviin menoihin sisällytetään palkat, palkkiot, henkilösivukulut ym. sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuneet menot ja poistot:

- palkat, palkkiot, henkilösivukulut ja muut kulut
- sijoitustoiminnan koneiden ja kaluston, aineettomien oikeuksien ja pitkävaikutteisten menojen poistot.

Sijoitustoiminnan kulut - sijoitusten hoitokulut - sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuu kuluja mm. seuraavista:

- sijoitussuunnitelmien tekeminen
- sijoituspäätösten tekeminen
- luoton myöntäminen
- lainakannan hoitaminen
- kiinteistöjen hoitaminen
- arvopaperien hoitaminen
- valuuttaposition hoitaminen
- sijoitussaamisten periminen
- panttien hoitaminen
- sijoitusten realisointien hoitaminen
- rahoituksen ja maksuvalmiuden hoitaminen

Sijoitustoiminnan hoitomenoihin sisällytetään käyttöä kuvaavien mittareiden avulla sijoitustoiminnan osuus:

- atk-palveluista
- atk-järjestelmien kehittämisestä

1.4 Sijoitusten ja saamisten arvostaminen ja käsittely kirjanpidossa

1.4.1 SIOJITUKSET

1.4.1.1 Hankintamenoon perustuva arvostaminen

Sijoitukset arvostetaan hankintahetkellä alkuperäiseen hankintamenoon. Rakennusten hankintameno kirjataan vaikutusaikanaan poistoina kuluiksi. Jos sijoituksen käypä arvo laskee alle alkuperäisen hankintamenon tai jäljellä olevan hankintamenon, hankintamenoa on pienennettävä arvonalentumisella, ellei toisin ole määrätty (ks. poikkeus vakuutuskassalain 74 b §:n 1 ja 2 momentti ja STM:n asetus). Kirjattu arvonalentuminen on palautettava hankintamenoon käyvän

arvon nousua vastaavalla osuudella. Arvonalentumiset ja arvonalentumisten palautukset merkitään tuloslaskelmaan sijoitustoiminnan kuluihin / tuottoihin.

Rahoitusmarkkinavälineiden hankintamenosta ja arvonalentumisista ks. STM:n asetus. Indeksiin sidotun lainan tuotto ja sen hankintameno ks. 1.1.2.1 kohta. Mikäli indeksiin sidotun lainan liikkeeseenlaskija on lainaehdoissa sitoutunut mak samaan takaisin lainan nimellisarvon tiettyyn kurssiin, lainaan sovelletaan ministeriön asetuksen mukaista periaatetta hankintamenosta ja arvonalentumisista.

1.4.1.2 Käypä arvo

Sijoitusten käypä arvo määritetään 1.5 kohdan mukaisesti.

1.4.1.3 Hankintameno

Alkuperäinen hankintameno:

Sijoitusten alkuperäinen hankintameno määritetään kirjanpitolain 4 luvun 5 §:n 1 ja 2 momentin sekä vakuutuslainsäädännön 74 §:n ja 74 a §:n 1 momentin mukaisesti. Mikäli kiinteitä menoja luetaan hankintamenuon, on noudatettava KILA:n tätä asiaa koskevaa yleisohjetta (4.9.2000).

Optiolainan hankintamenoksi katsotaan, milloin optiolainaa ei ole hankittu erillään optiotodistuksesta, lainaosuuden ensimmäinen julkisesti noteerattu markkinahinta merkinnän tai muun hankinnan jälkeen tai milloin sellaista ei ole saatavissa, lainaosuudesta saatavan pääoma- ja korkovirran markkinakorolla diskontattu nykyarvo.

Ulkomaanrahan määräisen sijoituksen hankintameno muutetaan Suomen rahaksi saamisten osalta kirjanpitolain 5 luvun 3 §:n 1 momentin mukaisesti tilinpäätöspäivän kurssia käyttäen ja muiden sijoitusten osalta hankinta-ajankohdan vastaavaa kurssia käyttäen.

Jäljellä oleva hankintameno:

Sijoituksen jäljellä olevalla hankintamenolla tarkoitetaan alkuperäisen hankintamenon sekä kertyneiden poistojen ja kertyneiden arvonalentumisten erotusta.

Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää 1.1.2.1 kohdassa tarkoitettujen jaksotusten vastaerän.

Rakennusten poisto sekä arvonalentuminen ja arvonalentumisen palautus:

Rakennusten hankintameno mukaan lukien rakennusten ainesosat ja pitkävaikutteiset menot poistetaan vaikutusaikanaan (vakuutuslainsäädännön 74 b §:n 1 momentti) ilman ennalta laadittua suunnitelmaa.

Poistoilla alennetaan tulosvaikutteisesti rakennusten hankintamenoa ja merkitään tuloslaskelmassa sijoitustoiminnan kuluihin.

Rakennuksesta tehdään poistojen lisäksi arvonalentuminen siltä osin, kun rakennuksen poistot eivät ole riittävät alentamaan rakennuksen jäljellä olevaa hankintamenoa käyvän arvon suuruisiksi. Rakennusten arvonalentuminen merkitään silloin sijoitustoiminnan kuluihin. Arvonalentuminen tehdään silloin, kun kiinteistön käypä arvo tilinpäätöspäivänä on sen jäljellä olevaa hankintamenoa pienempi.

Mikäli rakennuksen käypä arvo nousee yli jäljellä olevan hankintamenon, tehdään arvonalentumisen palautus enintään rakennuksen alkuperäiseen hankintamenuon asti. Arvonalentumisen palautus ei saa ylittää aiemmin kirjattua arvonalentumista. Rakennuksesta tehtyjä poistoja ei saa palauttaa. Arvonalentumisen palautus merkitään sijoitustoiminnan tuottoihin.

1.4.1.4 Arvonkorotus

Sijoitusten arvoa voidaan korottaa vakuutuskassalain 74 b §:n 3 momentin mukaisesti. Arvonkorotus tuloutetaan sinä vuonna, jolloin se on tehty kirjanpidossa ja merkitään tuloslaskelmaan omana eräänään.

Arvonkorotusta tehtäessä on noudatettava varovaisuuden periaatetta.

Mikäli omaisuuden hankintamenosta on tehty arvonalentuminen, on arvonalentuminen ensin palautettava kohdan 1.4.1.1 mukaisesti. Rakennusten poistoja ei palauteta. Vain poistoilla vähennetyin alkuperäisen hankintamenon ylittävä osuus kirjataan arvonkorotuksena.

Rakennuksen tuloutettu arvonkorotus poistetaan kohdan 1.4.1.3 mukaisesti.

Arvonkorotus tulee peruuttaa tai oikaista siltä osin kuin sijoituksen käypä arvo on laskenut alle korotetun arvon tai omaisuus on tuhoutunut. Rakennusten osalta aiheeton tuloutettu arvonkorotus oikaistaan arvonalentumisena. Jos käypä arvo laskee alle poistamattoman hankintamenon, sovelletaan tähän osuuteen kohdan 1.4.1.1 arvonalentumista koskevia määräyksiä.

Mikäli arvonkorotus on tuloutettu, myyntivoitto tai myyntitappio on myyntihinnan sekä jäljellä olevan hankintamenon ja tuloutettujen arvonkorotusten erotus. Hyödykkeen käyttötarkoituksen muutoksen perusteella arvonkorotuksen peruu- tusta tai oikaisua ei suoriteta.

1.4.1.5 Omaisuuden käyttötarkoituksen muutos ja arvonkorotus

Hyödyke siirretään vakuutuskassalain 74 c §:n mukaan sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi kirjanpitoarvon määräisenä.

Mikäli omaisuuden käyttötarkoitus muuttuu sijoitusomaisuudesta käyttöomaisuudeksi tai päinvastoin, tuloutettua arvonkorotusta ei oikaista eikä peruteta. Arvonkorotusta seurataan kuitenkin kirjanpidossa omaisuuden tosiasiallisen käyttötarkoituksen mukaisesti.

Käyttötarkoituksen muutoksen seurauksena voi käyttöomaisuudeksi katsottavaan omaisuuteenkin kohdistua tuloutettua arvonkorotusta.

1.4.1.6 Kirjanpito

Kassan kirjanpidon perusteella tulee pystyä selvittämään sijoitusten alkuperäinen hankintameno, kertyneet arvonalentumiset, tehdyt arvonalentumisten palautukset sekä arvonkorotukset erikseen saamisiksi sekä sijoitus- ja käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten osalta.

1.4.2 SAAMISTEN ARVOSTAMINEN

Saamiset arvostetaan kirjanpidossa nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon.

1.5 Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

Sijoitusten käypä arvo määritetään sijoituskohteittain (erillisarvostus).

Ulkomaanrahan määräisten sijoitusten käypä arvo muutetaan Suomen rahaksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Mikäli sijoitukset on sopimuksilla tai muutoin sidottu tiettyyn kurssiin, käypä arvo saadaan muuttaa Suomen rahaksi sitä noudattaen. Tilinpäätöspäivän kurssi on määritetty KILA:n yleisohjeessa (15.11.1999) ulkomaanrahan määräisten saamisten sekä velkojen ja muiden sitoumusten muuttamisesta Suomen rahaksi.

1.5.1 KIINTEISTÖSIJOITUKSET

Yleisperiaate:

Kiinteistösijoitusten käypä arvo määritetään kiinteistökohteittain. Kiinteistökohteella tarkoitetaan kiinteistöä, toisen maalla olevaa rakennusta, rakennelmaa tai muuta laitosta, maahan kohdistuvaa siirtokelpoista vuokraoikeutta, tilaa, määrääalaa, vesialuetta, vesivoiman käyttöoikeutta ja tietyn asunto- tai kiinteistöosakeyhtiön osakkeita. Kiinteistöön katsotaan kuuluvan maa-alue, rakennus ja niihin liittyvä irtaimisto.

Käyvät arvot määritetään seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- 1) Käypä arvo tarkoittaa arviointipäivän markkina-arvoa.
- 2) Markkina-arvo tarkoittaa hintaa, jolla kiinteistökohteita voitaisiin arviointipäivänä myydä vapailta markkinoilla normaaleissa oloissa riippumattoman myyjän ja ostajan välisellä sopimuksella.
- 3) Markkina-arvo määritetään arvioimalla erikseen kukin kiinteistökohteita vuosittain VVV:n hyväksymien tai yleisesti hyväksytyjen arviointimenetelmien mukaisesti.

Markkina-arvoa määritettäessä tulee ottaa huomioon:

- käyttötarkoitus, ikä, kunto ja erityisominaisuudet
- rakennusoikeus, sijainti, liikenneyhteydet, sopivuus rakennustarkoituksiin ja kunnallisteknisten töiden valmiusaste
- vuokrataso, vuokrasopimusten sisältö ja alueen vuokranäkymät
- yleinen markkinatilanne ja tuottovaatimukset.

Tyhjien ja omassa käytössä olevien kiinteistökohteiden markkina-arvon määrittämisessä on noudatettava erityistä varovaisuutta. Rinnakkaisten arviointimenetelmien käyttö on erityisesti tällöin suotavaa.

Jos asunto- tai kiinteistöyhteisöllä on velkaa, on osakkeiden em. tavalla määritetystä markkina-arvosta vähennettävä osakkeiden osuus yhteisön veloista kunkin vuoden tilinpäätöksen mukaan. Ns. hajaosakkeiden velkaosuuden vähentämisessä noudatetaan olennaisuuden periaatetta.

Arvioijalla tulee olla riittävä asiantuntemus.

- 4) Jos kiinteistökohteen arvo on alentunut, suoritetaan asianmukainen käyvän arvon tarkistus. Näin saatua alemmaa arvoa saa nostaa seuraavissa tilinpäätöksissä, kun arvo perustuu suoritettuun arviointiin.
- 5) Jos kiinteistökohteen markkina-arvoa on mahdoton määrittää, käypänä arvona voidaan pitää jäljellä olevaa hankintamenoa.
- 6) Mikäli kiinteistökohteesta on olemassa ulkopuoliselta taholta saatu sitova ostotarjous tai sopimuksen perusteella määräytyvä lunastushinta, voidaan sitä käyttää käypänä arvona.
- 7) Jos kiinteistökohteita on myyty tilinpäätöksen laatimisen aikana tai se on tarkoitus myydä lähiaikoina, markkina-arvosta vähennetään todelliset tai arvioidut myyntikulut, mikäli ne ovat olennaiset.
- 8) Valtion asuntolainoin lainoittamien kiinteistösijoitusten käypänä arvona pidetään aravavuokra-asuntojen ja arava-vuokratulojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksi lunastamisesta annetun lain (1190/93) 10 §:n mukaista luovutuskorvausta.

Kassan valtion asuntolainoin lainoitettujen kiinteistösijoitusten arvot tulee saattaa vastaamaan näin laskettua käypää arvoa vuoden 2002 loppuun mennessä.

1.5.2 MUUT SIIJOITUKSET

Yleisperiaate:

Muiden kuin kiinteistösijoitusten käypä arvo määritetään seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- 1) Käypä arvo tarkoittaa markkina-arvoa.
- 2) Kun sijoituskohde noteerataan virallisessa arvopaperipörssissä, markkina-arvo tarkoittaa tilinpäätöspäivän viimeistä saatavilla olevaa jatkuvan kaupankäynnin mukaista kaupantekokurssia tai sen puuttuessa ostokurssia tai, milloin tilinpäätöspäivä ei ole pörssin kaupantekopäivä tai milloin noteerausta ei ole, tätä päivää edeltävää viimeistä vastaavaa kurssia.
- 3) Kun muille kuin 2 kohdassa mainituille sijoituksille on olemassa markkinat, markkina-arvo tarkoittaa tilinpäätöspäivän viimeistä saatavilla olevaa kaupantekokurssia tai sen puuttuessa ostokurssia tai, milloin tilinpäätöspäivä ei ole kaupantekopäivä tai milloin kurssia ei ole, tätä päivää edeltävää viimeistä vastaavaa kurssia.
- 4) Kun 2 tai 3 kohdassa mainittua markkina-arvoa ei voida pitää todellisen markkina-arvon kannalta luotettavana, voidaan käyttää kolmen edellisen kaupantekopäivän viimeisten kaupantekokurssien määrillä painotettua keskiarvoa tai muuta todennäköistä luovutusarvoa. Peruste tälle on selostettava tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa.
- 5) Muiden sijoitusten käypänä arvona pidetään todennäköistä luovutushintaa.
- 6) Mikäli sijoituskohteesta on olemassa ulkopuoliselta taholta saatu sitova ostotarjous tai sopimuksen perusteella määräytyvä lunastushinta, voidaan sitä käyttää käypänä arvona.
- 7) Jos 2 - 6 kohdassa mainittu sijoitus on myyty tilinpäätöksen laatimisen aikana tai se on tarkoitus myydä lähiaikoina, markkina-arvosta vähennetään todelliset tai arvioidut myyntikulut, mikäli ne ovat olennaiset.

1.5.3 ERITYISMÄÄRÄYKSET

1. Lainasaamiset, talletukset

Lainasaamisten ja talletusten käypä arvo määritetään kohdan 1.5.2 yleisperiaatteen 5 mukaisesti. Mikäli todennäköistä luovutushintaa ei ole löydettävissä, käypänä arvona pidetään nimellisarvoa paitsi, jos mahdollinen luottotappion vaara edellyttää nimellisarvoa alemman todennäköisen arvon käyttämistä. Nimellisarvoa on alennettava, vaikkei luottotappiota olisi vielä lopullisesti todettu.

2. Indeksiin sidottu laina:

Mikäli indeksiin sidotulle lainalle ei ole saatavissa markkina-arvoa tai lainalle ei ole saatu sitovaa ostotarjousta tai lunastushintaa, määritetään lainan käypä arvo laskemalla todennäköinen lunastusarvo liikkeeseenlaskijan tai muun osapuolen takaamien suoritusten nykyarvona. Lunastusarvon laskentaperusteet (nykyarvo) on selostettava tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa.

1.6 Liitetietoja koskevat määräykset

Tuloslaskelman ja taseen liitteenä on esitettävä vakuutuslaskalain 72 b ja 74 c §:n 2 momentissa sekä STM:n asetuksessa tarkoitetut liitetiedot ja siinä todetuilta osin kirjanpitoasetuksessa esitetyt liitetiedot.

Liitetiedot on esitettävä tilikaudelta ja ellei toisin mainita myös edelliseltä tilikaudelta.

1.6.1 TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

1.6.1.1 Hoitokulut

Hoitokulut eritellään seuraavasti:

Palkat ja palkkiot	_____	
Eläkekulut	_____	
Muut henkilösivukulut	_____	
Muut hoitokulut	_____	_____

Mikäli muiden hoitokulujen määrä on olennainen annetaan liitetiedoissa tarvittaessa lisätietoa. Mikäli muihin hoitokuluihin sisältyvät poistot eroavat olennaisesti edellisen tilikauden poistoista, annetaan liitetiedoissa asiasta lisätietoa.

1.6.1.2 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut eritellään seuraavasti:

Sijoitustoiminnan tuotot:

Tuotot kiinteistösijoituksista

Osinkotuotot	_____	
Korkotuotot	_____	
Muut tuotot	_____	_____

Tuotot muista sijoituksista

Osinkotuotot	_____	
Korkotuotot	_____	
Muut tuotot	_____	_____

Yhteensä _____

Arvonalentumisten palautukset

Myyntivoitot	_____	
Yhteensä	_____	=====

Sijoitustoiminnan kulut:

Kulut kiinteistösijoituksista _____

Kulut muista sijoituksista _____

Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut _____

Yhteensä _____

Arvonalentumiset ja poistot

Arvonalennukset	_____	
Rakennusten poistot	_____	_____

Myyntitappiot _____

Yhteensä _____

Sijoitustoiminnan nettotuotto

ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua _____

Sijoitusten arvonkorotus _____

Sijoitusten arvonkorotusten oikaisu _____

Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa _____

Liitetiedoissa kerrotaan erikseen:

- sijoitustoiminnan tuottoihin ja kuluihin sisältyvät olennaiset kurssivoitot ja –tappiot
- sijoitustoiminnan kuluihin sisältyvien sijoitustoiminnan hoitokulujen yhteismäärä

1.6.2 TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

1.6.2.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

1.6.2.1.1 Sijoitukset

1. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero:

Sijoitukset 31.12.	Jäljellä oleva hankinta meno ¹⁾	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	_____	_____	_____
Kiinteistöosakkeet	_____	_____	_____
Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot	_____	_____	_____
Lainasaamiset omilta kiinteistöyrityksiltä	_____	_____	_____
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	_____	_____	_____
Rahoitusmarkkinavälineet	_____	_____	_____
Kiinnelainasaamiset	_____	_____	_____
Muut lainasaamiset	_____	_____	_____
Talletukset	_____	_____	_____
Muut sijoitukset ²⁾	_____	_____	_____
Arvostuserot yhteensä			=====
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi jaksotettua nimellisarvon ja hankintameno erotusta (+/-)			_____
Indeksiin sidottujen lainojen hankintameno on sisällytettyä tuottoa			_____
Sijoitusten kirjanpitoarvo sisältää arvonkorotuksia:			
Sijoitusomaisuuden arvonkorotukset		_____	
Käyttöomaisuuden arvonkorotukset		_____	_____

¹⁾ Jäljellä oleva hankintameno määritellään 1.4.1.3 kohdassa

²⁾ Kun muiden sijoitusten määrä on olennainen, on siitä annettava liitetiedoissa lisätietoa.

2. Kiinteistösjoitusten erittely

2.A. Kiinteistösjoitusten muutokset:

	Kiinteistöt ja kiinteistö- osakkeet1)	Lainasaamiset omilta kiinteistöyrityksiltä
Hankintameno 1.1.	X	X
Lisäykset	X	X
Vähennykset	-X	-X
Tilikauden poistot	<u>-X</u>	
Hankintameno 31.12.	X	X
Arvonalentumiset 1.1.	-X	-X
Vähennysten arvonalentumiset	X	X
Tilikauden arvonalentumiset	-X	-X
Arvonalentumisten palautukset	<u>X</u>	<u>X</u>
Arvonalentumiset 31.12.	-X	-X
Arvonkorotukset 1.1.	X	
Lisäykset	X	
Vähennykset	-X	
Arvonkorotukset 31.12.	<u>X</u>	
Kirjanpitoarvo 31.12.	X	X

1) sisältää kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot

2 B. Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet:

Jäljellä oleva hankintameno _____
 Kirjanpitoarvo _____
 Käypä arvo _____

Erittelyssä ilmoitetaan omassa käytössä oleva osuus kiinteistösjoituksista. Tilojen katsotaan olevan omassa käytössä, jos ne ovat konttori-, varasto-, edustus-, henkilökunnan vapaa-ajanvietto- tai muussa sellaisessa kassan omassa käytössä. Henkilökunnalle vuokratut tilat eivät ole omassa käytössä. Käytöltään jaetuissa kiinteistökohteissa oman käytön osuus lasketaan tarvittaessa neliömetrien tms. jakosuhteen perusteella.

3. Taseen erä Muut lainasaamiset erittely vakuuden laadun mukaan

	EUR
Lainasaamiset yhteismäärä	_____
Erittely vakuuslajeittain:	
Pankkitakaus	_____
Takausvakuutus	_____
Kiinnitys	_____
Muu vakuus	_____
Yhteensä	=====

1.6.3 VAKUUDET JA VASTUUSITOUKSIJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Hautaus- ja eroavustuskassan omasta puolestaan antamat vakuudet ja vastuusitoumukset tulee esittää liitetiedoissa seuraavasti:

1. Velat, joiden vakuudeksi on annettu hautaus- ja eroavustuskassan omaisuutta eriteltyinä vakuuslajeittain.
 - 1.1. Annettujen vakuuksien arvo.
 - 1.2. Lisäksi annetaan vakuustyypeittäin vakuuksien yhteenlaskettu arvo.
2. Muut omasta puolesta annetut vakuudet yhteenlaskettu arvo vakuuslajeittain eriteltyinä (ei velkaa taseessa).
3. Taseeseen sisällyttämättömät omasta puolesta annetut vastuusitoumukset ja vastuut

Omasta puolesta annetut vastuusitoumukset eritellään esimerkiksi seuraavasti:

- leasing- ja vuokravastuut
- eläkevastuut
- muut vastuusitoumukset
- muut hautaus- ja eroavustuskassaa koskevat taloudelliset vastuut, joita ei ole merkitty taseeseen.

Erityisesti muiden vastuusitoumusten ja muiden taloudellisten vastuiden osalta tulee oikean ja riittävän kuvan (tietojen) vaatimuksen täyttymisen takia antaa vastuun arvioidun markkamäärän lisäksi sanallinen selostus asian luonteesta ja arvostusperiaatteista.

Vastuut tulee arvostaa tilinpäätöksessä varovaisuuden periaatetta noudattaen. Tämä tarkoittaa sitä, että vastuut tulee arvostaa tilinpäätöksessä nimellisarvoon tai sitä korkeampaan todennäköiseen arvoon.

Mahdollisia vastuuta voi olla erilaisia, tyhjentävää esimerkkiluetteloa ei ole.

Kassan tulee itse tilinpäätöstä laatiessaan harkita, onko sellaisia sopimuksia/sitoumuksia, joista saattaa realisoitua menoja ja menetyksiä ja jotka siten tulisi esittää vastuina. Vaatimus oikeasta ja riittävästä kuvasta tulee muistaa.

Yleisvakuuksien osalta ei laina/vakuuskohtaista erittelyä aina voi tehdä. Tällöin tulee kuitenkin esittää yleisvakuutta vastaan saatujen lainojen (muiden vastuiden) kokonaismäärä sekä erikseen yleisvakuudeksi annetut omaisuuserät tms.

Yhteisvastuusta ilmoitetaan vastuun kokonaismäärä sekä se, että kyseessä on yhteisvastuu.

2 KASSAN SIOJITUSTOIMINTA

Tämä luku koskee niitä hautaus- ja eroavustuskassoja, joiden vahvistetuissa säännöissä vastuuelkaan sisältyy korvausvastuun lisäksi myös vakuutuskassalain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettu vakuutusmaksuvastuu.

2.1 Sijoitussuunnitelma

Hautaus- ja eroavustuskassan hallituksen on vakuutuskassalain 83 f §:n perusteella laadittava kassalle sen varojen sijoittamista koskeva suunnitelma (sijoitussuunnitelma). Suunnitelma laaditaan ottaen huomioon kassan toimintaympäristö, kassan toiminnasta johtuvat kulut ja vastuuelvan muutos sekä vakuutuskassalain (1164/92) 8 ja 83 §:n sekä vastuuelvan katetta koskevan asetuksen (1138/98) vaatimukset.

Hautaus- ja eroavustuskassan hallituksen on huolehdittava siitä, että kassan varainhoito ja sen valvonta on luotettavalla ja asianmukaisella tavalla järjestetty.

Sijoitussuunnitelma ohjaa kassan käytännön sijoitustoimintaa nykyhetkellä siten, että hallituksen sijoitustoiminnalle asettamat tavoitteet saavutetaan. Hallituksen on seurattava suunnitelmansa toteutumista ja tehtävä siihen tarpeelliseksi katsomansa muutokset.

Sijoitussuunnitelma on pidettävä ajan tasalla ja sitä on tarkistettava vähintään vuosittain. Hallituksen hyväksymä sijoitussuunnitelma ja vakuutusmatemaatikon lausunto on liitettävä hallituksen pöytäkirjaan.

Sijoitussuunnitelman tulee sisältää seuraavat pääkohdat:

1. Kassan vakuutusmatemaatikon kirjallinen ennuste vakuutusmaksuvastuun, maksettavien korvausten ja maksutulon pitkän ajan kehityksestä ja niiden asettamista maksuvalmius- ym. vaatimuksista sijoitustoiminnalle. Pitkän ajan kehityksellä tarkoitetaan vähintään viiden vuoden jaksoa.

2. Hallituksen päätökset kassan sijoitustoiminnan tavoitteista, joiden on täytettävä vakuutusmatemaatikon lausunnoissaan esittämät vaatimukset:

- sijoitustoiminnan suuntaamisen yleiset periaatteet
- sijoitusten yleiset hajautustavoitteet
- sijoitusten tuottotavoitteet lyhyellä ja pitkällä tähtäimellä
- sijoituksille asetettavat maksuvalmiustavoitteet ottaen huomioon kassan kassavirrat
- sijoituksille, kuten esimerkiksi velkasitoumusten vakuuksille, asetettavat yleiset turvaavuustavoitteet
- ulkomaisen sijoittamisen periaatteet
- sijoitusten arvojen suojaamisen periaatteet (esim. johdannaisopimusten käyttö, valuuttariskeiltä suojautuminen).

3. Edellä mainittujen tavoitteiden laatimista ja ajan tasalla pitämistä varten hallituksen tulee arvioida säännöllisesti (vähintään kerran vuodessa):

- kassan toimintaympäristöä ja kehitysnäkymiä
- kassan sijoituksiin sisältyviä riskejä (mm. arvonneuotuksen, odotetun tuoton, turvaavuuden ja valuuttaliikkeen osalta)
- vastuuelvan ja -menojen edellyttämät sijoitusten tuoton ja likvidisyyden vaatimukset
- kassan riskinkantokyky sijoitusten osalta lyhyellä ja pitkällä aikavälillä

4. Hallituksen päätös omaisuudenhoitajien käytöstä (ks. tämän määräys- ja ohjekokoelman kohta 3.2.).

Omaisuudenhoitajien kanssa tulee tehdä aina kirjallinen sopimus.

5. Hallituksen päätökset sijoitustoiminnassa sovellettavista yksityiskohtaisista rajoista

Hallituksen tulee päättää sijoitusvaltuuksista ja sijoitusten määrästä eri kohteisiin ja rajoista, joiden sisällä eri tyyppiset sijoitusriskit saavat vaihdella. Päätöksen tulee sisältää ohjeet sijoitusten mahdollisista suojaamistarpeista sekä sijoituksesta ulkomaisiin kohteisiin.

Hallituksen tulee päättää vaatimuksista, jotka se asettaa kassan myöntämien lainojen ja velkasitoumuksien hyväksyttävillä vakuuksille. Päätöksessä on erikseen tuotava esille eri tahoille sallittujen kokonaisvastuiden (limitit) enimmäismäärä.

6. Selvitys kassan sijoitustoiminnassa noudatettavista päätösvaltuuksista

Selvityksessä tulee kertoa, miltä osin hallitus itse suoraan päättää sijoitustoiminnasta ja miltä osin ja missä rajoissa päätösvalta on siirretty esim. toimitusjohtajalle ja kassan muille toimihenkilöille.

7. Selvitys sijoitustoiminnan raportoinnista hallitukselle

Sijoitussuunnitelmassa tulee aina olla selvitys siitä, miten, mitä asioita ja kuinka usein sijoitustoiminnasta raportoidaan hallitukselle ja muulle johdolle.

2.2 Vastuuvelan kate

2.2.1 MÄÄRITELMIÄ JA RINNASTUKSIA

2.2.1.1 Pankkisaamiset

Vakuutuskassan vastuuvelan katteesta annetun asetuksen (1138/1998, jäljempänä asetus) 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuiksi velkasitoumuksiksi katsotaan myös kaikki pankkisaamiset.

2.2.1.2 ETA-valtiossa toimiluvan saaneeseen julkisen valvonnan alaiseen talletuspankkiin tai vakuutusyhtiöön rinnastettavat yhteisöt

Asetuksen 3 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla ETA-valtiossa toimiluvan saaneisiin julkisen valvonnan alaisiin talletuspankkiin ja vakuutusyhtiöön rinnastetaan seuraavat yhteisöt:

Finnvera Oyj
Kuntarahoitus Oy
Kuntien Asuntoluotto Oy
Kuntien takauskeskus
Omaisuudenhoitoyhtiö Arsenal Oy
Svensk Exportkredit

2.2.1.3 ETA-valtiossa sijaitsevat säännellyt markkinat

Asetuksen 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetaan ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla ETA-valtion viranomaisen valvonnan alaista arvopaperipörssiä ja sellaista muuta ETA-valtiossa toimivaa vaihdantajärjestelmää, joka sisältyy komission Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä julkaisemaan säänneltyjä markkinoita koskevaan luetteloon.

Suomessa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla tarkoitetaan Helsingin Arvopaperi- ja johdannaispörssi, selvitysyhtiö Oy:tä (Helsingin Pörssi). Muut kuin Helsingin Pörssin päälistalla kaupankäynnin kohteena olevat osakkeet tai arvopaperit (I-lista, NM-lista, Pre-lista) eivät ole kateasetuksen 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla säännellyillä markkinoilla noteerattuja.

2.2.2 ERÄT VASTUUVELAN BRUTTOMÄÄRÄSTÄ VÄHENNETTÄVÄT ERÄT

Jos vakuutusyhtiön antama jälleenvakuutus on asianmukaisesti järjestetty, kassa voi vastuovelkaa kattaessaan vähentää vakuutuskassalain 83 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitetun jälleenvakuutuksenantajan osuuden vastuuelan bruttomäärästä täysimääräisesti kuitenkin yhteensä enintään 20 prosenttia vastuuelan bruttomäärästä. Vakuutusvalvontavirasto voi antaa poikkeusluvan edellä mainittua suuremmalle osuudelle.

2.2.3 LUETTELOIDUKSI KATTEEKSI KELPAAVA OMAISUUS

Luetteloidulla katteella tarkoitetaan tässä määräyksessä sellaisia vakuutuskassalain 83 §:n 5 momentissa tarkoitettuihin omaisuuslajeihin kuuluvia ja asetuksessa säädetty edellytykset ja rajoitukset täyttäviä varoja, jotka on merkitty määräysten 2.2.8 kohdassa tarkoitettuun kateluetteloon. Luetteloidun katteen tulee olla kassan varallisuutta, joka ilmenee kassan taseessa.

Asetuksen 3 - 6 §:ssä säädetään niistä omaisuuslajeista, joilla kassa voi kattaa vastuuelan bruttomäärän.

Rinnastuksia:

1) Indeksiin sidotut lainat, joissa liikkeeseenlaskija on kaikissa tapauksissa sitoutunut maksamaan takaisin koko sijoitetun pääoman, voidaan katteessa rinnastaa liikkeeseenlaskijan velkasitoumukseen.

2) ETA-valtiossa toimiluvan saaneen julkisen valvonnan alaisen vakuutusyhtiön myöntämä henkivakuutus tai kapitalisaatiosopimus voidaan rinnastaa kateasetuksen 3 §:n 3 kohdan mukaiseen velkasitoumukseen. Katteeseen hyväksytään määrä, joka vastaa vakuutuksen takaisinostoarvoa, tai jos kuolemantapaussumma on tätä pienempi, kuolemantapaussumma. Lisäksi edellytetään, että edunsaaja on sama kuin vakuutuksenottaja. Rinnastus koskee sopimuksia, joille kertyy tuottoa joko kiinteänä ja/tai vakuutusyhtiön toiminnan tulokseen perustuvana korkona.

Jos edellä mainittu henkivakuutus tai kapitalisaatiosopimus on myönnetty sijoitussidonnaisena, noudatetaan, mitä rahasto-osuuksista sijoitusrahastoissa on säädetty katetta koskevassa asetuksessa ja jäljempänä tämän määräys- ja ohjekoelman 2.2.4 kohdassa.

3) Yhtiöveron hyvityssaamiset ovat katekelpoisia varoja ainoastaan sinä tilikautena, jona ne ovat syntyneet.

4) Käteisvarat (setelit, kolikot ja postimerkit) rinnastetaan pankkisaamisiin.

5) Saamiset ETA-talletuspankkien, -luottolaitosten ja -vakuutusyhtiöiden takuurahastoilta rinnastetaan kateasetuksen 3 §:n 3 kohdan velkasitoumuksiin.

2.2.4 SIOJITUSRAHASTO-OSUUDET

Vakuutuskassalain 83 §:n 5 momentin 4 kohdan mukaan osuudet sijoitusrahastoissa ja muissa niihin rinnastettavissa yhteissijoitusyrityksissä ovat katekelpoisia varoja.

Sijoitusrahastoja ovat sijoitusrahastolaisissa (480/87) tarkoitetut sijoitusrahastot ja sellaiset ulkomaiset sijoitusrahastot ja muut niihin rinnastettavat yhteissijoitusyritykset, joiden kotipaikka on ETA-valtiossa tai sellaisessa muussa valtiossa, jonka sosiaali- ja terveysministeriö rinnastaa ETA-valtioon. Näitä yhteissijoitusyrityksiä ovat erityisesti kaikki ne yhteissijoitusyritykset, joihin sovelletaan EY:ssä 20.12.1985 annetun direktiivin 85/611/ETY säännöksiin sopeutettua kansallista lainsäädäntöä (ks. sijoitusrahastolain 2 §). Asetusta sovelletaan sijoitusrahasto-osuuksiin seuraavasti.

Kiinteistöyhteisöllä tarkoitetaan asetuksen 1 §:n 5 kohdan mukaan sellaista yhteisöä, jonka pääasiallisena tarkoituksena on omistaa asetuksen 6 §:n 1 momentin 1-3 kohdassa mainittuja varoja. Näitä varoja ovat: ETA-valtiossa olevat kiinteistöt ja rakennukset, vakuutuskassalain 83 §:n 5 momentin 5 kohdassa tarkoitetut ETA-valtiossa olevaan kiinteään omaisuuteen tai vesivoimaan kohdistuvat oikeudet sekä osakkeet ja osuudet kiinteistöyhteisöissä, joiden kotipaikka on ETA-valtiossa. Jos siis sijoitusrahaston pääasiallisena tarkoituksena on omistaa edellä lueteltuja varoja, tällaisen sijoitusrahaston osuudet luetaan yhtäältä asetuksen 6 §:n ja siinä säädetyn 40 %:n enimmäisrajan soveltamisalaan ja toisaalta asetuksen 8 §:n ja siinä säädetyn 15 %:n enimmäisrajan soveltamisalaan.

Muiden kuin kiinteistöyhteisöiksi luokiteltavien sijoitusrahastojen osuudet kuuluvat joko asetuksen 3 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdan (korkorahastot) tai asetuksen 5 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdan (osake- ja yhdistelmärahastot) soveltamisalaan. Ensin mainittuihin korkorahastoihin luetaan sellaiset sijoitusrahastot, jotka sääntöjensä mukaan sijoittavat varansa ainoastaan asetuksen 3 ja 4 §:n tarkoittamiin velkasitoumuksiin. Osake- ja yhdistelmärahastoihin luetaan sellaiset sijoitusrahastot, jotka sääntöjensä mukaan sijoittavat varansa sekä asetuksen 3 ja 4 §:n tarkoittamiin velkasitoumuksiin että 5 §:n tarkoittamiin osakkeisiin ja osuuksiin taikka pelkästään osakkeisiin ja osuuksiin. Edellä mainitun lisäksi asetuksen tarkoittamat sijoitusrahastot voivat sääntöjensä mukaan sijoittaa enintään yhden kymmenesosan varoistaan muihin kuin edellä tarkoitettuihin varoihin sekä pitää käteisvaroina toimintansa edellyttämän määrän varoistaan. Sijoitusrahastot voivat myös sijoittaa varojaan johdannaissopimuksiin, kun niillä on tarkoituksena sijoitustoimintaan sekä valuuttakurssien vaihteluihin sisältyvien riskien torjuminen.

Ns. kehitysyhtiöt ja "venture capital" -yhtiöt eivät ole sijoitusrahastoja tai sijoitusrahastoihin rinnastettavia muita yhteis-sijoitusyrityksiä.

2.2.5 TAKAISINOSTO- JA ARVOPAPERILAINAUSSOPIMUKSET

Takaisinostosopimuksin myydyt arvopaperit katsotaan pantatuksi omaisuudeksi, joka ei ole katekelpoista omaisuutta.

Arvopaperilainauksopimuksin luovutetut arvopaperit voidaan lukea vastuuvelan katteeseen, jos kassalla on lainatuille arvopapereille turvaava vakuus.

Esimerkki yleisimpien omaisuuslajien katearvon määrittämisestä:

Omaisuuslaji	Katearvon määrittäminen
1) Joukkovelkakirjalainat ja muut raha- ja pääomamarkkinavälineet	Voidaan aina arvostaa käypään arvoon tämän määräys- ja ohjekokoelman kohdan 1.5 mukaisesti.
2) Osakkeet ml. kiinteistöyhtiöt	Käypä arvo määritetään tämän määräys- ja ohjekokoelman kohdan 1.5 mukaisesti.
3) Velkasitoumukset, joiden vakuus asetuksen 3 - 7 §:n mukaan voidaan sellaisenaan hyväksyä katteeksi tai joissa velallisena on kateasetuksen 3 §:n 1 - 3 kohdassa tai 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainittu yhteisö tai järjestö	Katearvona käytetään pääsääntöisesti lainojen nimellisarvoa (ks. tämän määräys- ja ohjekokoelman kohta 1.5)
4) Velkasitoumukset ja rakennusaikaiset saamiset kiinteistöyhteisöiltä, joissa kassalla on määrittämisvalta	Katearvona käytetään nimellisarvoa, ellei varovaisuuden periaate edellytä muuta.
5) Lainasaamiset, joissa velallisena on muu kuin edellä kohdissa 3) ja 4) mainittu yhteisö eikä lainalla ole edellä kohdassa 3) mainittua vakuutta	Nimellisarvo, paitsi jos mahdollinen luottotappion vaara edellyttää nimellisarvoa alemman todennäköisen arvon käyttämistä. Nimellisarvoa on alennettava, vaikkei luottotappiota olisi vielä lopullisesti todettu.
6) Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Varovainen käypä arvo, joka määritetään kiinteistökohtaisesti tämän määräys- ja ohjekokoelman kohdan 1.5 mukaan.

2.2.6 RISKIKESKITTYMIEN RAJOITTAMINEN

Hautaus- ja eroavustuskassan hallituksen tulee vahvistaa jokaiselle pankille, vakuutusyhtiölle ja muulle yhteisölle enimmäisraja, johon asti vastuuvelan katteena olevia varoja voidaan sijoittaa ao. kohteeseen tai hyväksyä takaus/takausvakuutus em. sijoitusten vakuudeksi.

2.2.7 OMAISUUDEN KATEARVON MÄÄRITTÄMINEN

Vastuuvelan katteeseen luettava omaisuus arvostetaan kullakin tarkasteluhetkellä käypään arvoon näiden määräysten 1.5 kohdan mukaisesti. STM voi kuitenkin määrätä yksilöidysti omaisuuslajikohtaisesta käyvästä arvosta poikkeamisesta.

Edellä mainitusta yleisperiaatteesta on kuitenkin seuraavat poikkeukset:

- Omaisuuserän katearvoa määritettäessä on otettava huomioon tähän omaisuuserään kohdistuvan vakuuden (kiinnitys tai pantti) arvo. Esim. mikäli kateasetuksen 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua velkasitoumuksen vakuutena on kiinnitys, velkasitoumuksesta voidaan lukea katteeseen tämän pykälän perusteella vain enintään osuus, mikä tästä kiinnityksestä on käytettävissä velan vakuudeksi.
- Käyttöomaisuusosake tai -kiinteistö voidaan lukea katteeseen vain varovaisen käyvän arvon määräisenä, vaikka käyttöomaisuuteen kuuluvan omaisuuden osalta kirjanpitoon kirjataan pääsääntöisesti vain pysyvät arvonalennukset.
- Katteeseen luettavia varoja arvostettaessa omaisuuden katearvosta on vähennettävä ao. varoja hankittaessa syntyneet velat kuten esimerkiksi kauppahintavelat.

Saamisista vähennetään kassan velat samalle osapuolelle, mikäli nämä erät ovat oleellisia kassan toiminnan laajuuteen nähden.

2.2.7.1 Vakuuksien arvostaminen ja niiden merkitys vastuuvelkaa katettaessa

Katteeseen kuuluvien velkasitoumusten vakuutena olevien varojen vakuusarvot määritetään pääsääntöisesti samojen perusteiden mukaisesti kuin jos vakuutena olevat varat olisivat tarkasteluhetkellä kassan omistuksessa. Vakuuden arvo on kuitenkin asetettava sen käypää arvoa alemmaksi, kun se on perusteltua, jotta riski luottotappioiden syntymisestä eliminoituisi sekä pääoman että korkojen osalta.

Yksittäistä vakuutta arvioitaessa erityistä huomiota on kiinnitettävä velkasitoumuksen juoksuaikaan, velallisen kykyyn vastata sitoumuksistaan juoksuajan loppuun saakka, vakuuden likvidisyyteen, perusteltuihin odotuksiin vakuuden arvon mahdollisista muutoksista (arvonnousuista tai -laskuista) sekä muihin arviointiajankohtana vallitseviin yleisiin olosuhteisiin ja perusteltuihin odotuksiin.

Jos omaisuuserään kohdistuu sen katearvoa vähentävä panttioikeus tai muu erityinen oikeus, tällaisen erityisen oikeuden arvo on aina vähennettävä vakuuden arvosta.

Kassan hallituksen on 2.1 kohdan mukaan laadittava ja pidettävä ajan tasalla sijoitussuunnitelma. Tähän asiakirjaan tulee sisältyä myös hallituksen päätös kassan myöntämiltä lainoilta ja sen muilta velkasitoumuksisijoituksilta edellytettäviä vakuuksia koskevista suuntaviivoista ja toimintaohjeista. Jäljempänä kohdassa 2.2.7.1.1 määrätään siitä, miten vakuusarvot tulisi määrittellä lainaa myönnettäessä ja siihen rinnastettavissa tilanteissa.

Taloudellisesti arvioiden parhaimpaan vakuus ei turvaa saatavaa realisointitilanteessa, jos vakuuden antamista oikeustoimena rasittaa muodollis- tai aineellisoikeudellinen virhe. Kassan on varmistettava, että lainanotto- ja vakuudenantamispäätökset on tehty laillisessa ja päätösvaltaisessa järjestyksessä.

Kassan on oltava erityisen huolellinen silloin, kun lainanottaja ja vakuuden panttaaja ovat eri oikeushenkilöitä. Muun muassa osakeyhtiölaki (734/78, esim. 12:1,2 ja 12:7) sekä laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä (389/88, esim. 2:2,1) rajoittavat yhtiöiden panttausoikeutta.

2.2.7.1.1 Vakuusarvojen määrittäminen lainaa myönnettäessä

1. Joukkovelkakirjat, jotka on laskenut liikkeeseen tai taannut Suomen valtio tai muu ETA-valtio, Ahvenanmaan maakunta, sellainen kansainvälinen yhteisö, jonka jäsenistä ainakin yksi on ETA-valtio, Suomessa tai muussa ETA-valtiossa sijaitseva sellainen kunta, kuntayhtymä, julkisyhteisönä toimiva seurakunta tai muu sellainen niihin rinnastettava alueellinen julkisyhteisö, jolla tai jonka jäsenillä on veronkanto-oikeus

Vakuusarvoksi hyväksytään enintään yhdeksänkymmentä (90) prosenttia joukkovelkakirjan nimellisarvosta tai, jos joukkovelkakirja noteerataan Suomessa tai muussa ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla, joukkovelkakirjan ostonoteerauksesta.

2. Joukkovelkakirjat, talletustodistukset, sijoitustodistukset ja muut raha- ja pääomamarkkinavälineet, jotka on laskenut liikkeeseen tai antanut tai taannut Suomessa tai muussa ETA-valtiossa toimiluvan saanut julkisen valvonnan alainen talletuspankki tai vakuutusyhtiö tai muu luottolaitos taikka sellainen muu yhteisö, jonka Vakuutusvalvontavirasto rinnastaa edellä tarkoitettuun talletuspankkiin tai vakuutusyhtiöön

Joukkovelkakirjan vakuusarvoksi hyväksytään enintään yhdeksänkymmentä (90) prosenttia joukkovelkakirjan nimellisarvosta tai, jos joukkovelkakirja noteerataan ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla, joukkovelkakirjan ostonoteerauksesta.

Talletustodistuksen, sijoitustodistuksen ja muun raha- ja pääomamarkkinavälineen vakuusarvoksi hyväksytään enintään yhdeksänkymmentä (90) prosenttia niiden pääoma-arvosta.

3. Joukkovelkakirjat ja yritystodistukset, jotka on laskenut liikkeeseen tai antanut sellainen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Suomessa tai muussa ETA-valtiossa ja jonka osakkeilla käydään kauppaa Suomessa tai muussa ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla, sekä sellaiset muiden kuin edellä 1 ja 2 kohdassa mainittujen yhteisöjen liikkeeseen laskemat tai antamat joukkovelkakirjat ja yritystodistukset, joilla käydään kauppaa näillä markkinoilla

Vakuusarvoksi hyväksytään enintään yhdeksänkymmentä (90) prosenttia yritystodistuksen kauppahinnasta tai joukkovelkakirjan nimellisarvosta taikka, jos yritystodistus tai joukkovelkakirja noteerataan Suomessa tai muussa ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla, yritystodistuksen taikka joukkovelkakirjan ostonoteerauksesta.

Jos yritystodistuksella tai muulla joukkovelkakirjalainalla kuin obligaatiolla ei ole vakuutta, tulee vakuusarvon perustua tapauskohtaiseen varovaiseen arvioon. Jokaisen vakuuserän yksilöllisen arvon määrittelyssä on otettava huomioon vakuuden mahdollinen myyntihinta pakkorealisaatiossa. Vakuusarvo voi olla enintään seitsemänkymmentä (70) prosenttia edellä mainituin perustein arvioidusta yritystodistuksen tai joukkovelkakirjalainan arvosta.

4. Noteeratut osakkeet ja pääomalainat

Suomessa tai muussa ETA-valtiossa sijaitsevilla säännellyillä markkinoilla noteerattujen osakkeiden vakuusarvo on enintään seitsemänkymmentä (70) prosenttia osakkeiden viimeisestä tai edeltävän päivän ostonoteerauksesta asianomaisella markkinapaikalla. Mikäli osakkeesta vakuutta vastaanotettaessa ei ole ostonoteerausta, vakuusarvo on enintään seitsemänkymmentä (70) prosenttia osakkeen vuoden alimmasta ostonoteerauksesta.

Mitä edellä on sanottu noteeratuista osakkeista, koskee vastaavasti noteerattuja pääomalainoja.

5. Osuudet sijoitusrahastoissa ja muissa niihin rinnastettavissa yhteissijoitusyrityksissä, joilla on kotipaikka Suomessa tai muussa ETA-valtiossa.

Osuuden vakuusarvo on enintään yhdeksänkymmentä (90) prosenttia osuuden viimeisimmästä julkaistusta arvosta, kun kyse on vakuutuskassan katteesta annetun asetuksen 3 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdan mukaisen rahaston (korkorahasto) osuudesta.

Osuuden vakuusarvo on enintään seitsemänkymmentä (70) prosenttia osuuden viimeisimmästä julkaistusta arvosta, kun kyse on vakuutuskassan katteesta annetun asetuksen 5 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdan mukaisen rahaston (osake- ja yhdistelmärahasto) osuudesta.

6. Kiinnitys kiinteistöön tai toisen maalla oleviin vuokramiehen omistamiin rakennuksiin ja kiinnitettyyn vuokraoikeuteen itse maahan (laitos)

6.1 Kiinteistöyhteisön, johon kassalla on määräämisvalta, omistamat kiinteistöt ja laitokset vakuusarvoksi hyväksytään enintään yhdeksänkymmentä (90) prosenttia luotettavan selvityksen perusteella lasketusta kiinteistön tai laitoksen velattomasta käyvästä arvosta.

6.2 Muut ETA-valtiossa olevat kiinteistöt ja laitokset

Vakuusarvoksi hyväksytään enintään seitsemänkymmentä (70) prosenttia kiinteistön tai laitoksen käyvästä arvosta. Käyvällä arvolla tarkoitetaan kassan tai osakkaan palveluksessa olevan tai muun ammattitaitoisen, kiinteistöjen ja laitosten arvioimiseen perehtyneen sekä velalliseen ja pantinantajaan nähden esteettömän henkilön antamaa arviota kiinteistön tai laitoksen arvosta. Arvion on pääsääntöisesti oltava kirjallinen ja siitä on ilmeistä kaikki kiinteistön tai laitoksen arvoon vaikuttavat seikat siten kun jäljempänä kohdassa 6.3 esitetään. Arviokirjan vaatimisesta voidaan yksittäistapauksissa luopua, jos arviokirjaa voidaan pitää ilmeisen tarpeettomana tai jos käypä arvo on muutoin luotettavasti selvitetty.

Milloin vakuudeksi otetaan kiinnityksiä kiinteistöön tai laitokseen, jota pääasiallisesti käytetään pantinantajan kotina, vakuusarvon määrittelyssä voidaan käyttää edellä mainitun arvion sijasta kauppaa- tai muuta luovutuskirjaa ja vakuusarvoksi tuolloin hyväksyä enintään seitsemänkymmentä (70) prosenttia kiinteistön tai laitoksen luovutushinnasta. Käytettäessä kauppaa- tai muuta luovutuskirjaa vakuusarvon määrittelyssä, tulee riittävästi varmistaa, että kauppaa- tai muu luovutushinta vastaa kiinteistön tai laitoksen markkinahintatasoa.

Vakuutta vastaanotettaessa arvio, kauppaa- tai muu luovutuskirja ei saa olla kuutta (6) kuukautta vanhempi.

6.3 Vakuuden arvioimiseen vaikuttavia asioita

Kiinteistön tai laitoksen vakuusarvoa määritettäessä on otettava erityisesti huomioon myös kohteen sijainti, monikäyttöisyys ja kohtuullisen realisointiajan vaatimat lisäinvestoinnit, muutostyöt ja muut toimenpiteet. Käyvän arvon ja vakuusarvon määrittämiseen vaikuttavien seikkojen on käytävä ilmi arviokirjasta (paitsi jos arviokirjan vaatimista voidaan pitää ilmeisen tarpeettomana) ja muista kassan hallussa olevista selvityksistä.

Kiinteistön tai laitoksen luovutusoikeutta ja -hintaa koskevien rajoitusten vaikutus kiinteistön tai laitoksen arvoon tulee käydä ilmi arviokirjasta.

Vuokramaalla olevat valtion asuntolainoittamat rakennukset rinnastetaan omalla tontilla oleviin.

Rakentamattoman maa-alueen arvo määrätään ottamatta huomioon suunnitellun, mutta vahvistamattoman rakennusoikeuden vaikutusta.

Vuokramaalla olevaan rakennukseen ja vuokraoikeuteen vahvistettu kiinnitys voidaan hyväksyä vain, mikäli jäljellä oleva vuokra-aika on velkasitoumuksen juoksuaikaan verrattuna riittävän pitkä tai mikäli vuokranantajana on kunta tai muu julkisyhteisö.

Velallisenä olevan yrityksen käyttöomaisuuskiinteistön vakuusarvo määräytyy sen mukaan, mikä kiinteistön käypä arvo olisi, jos se jouduttaisiin vuokraamaan ulkopuoliselle.

7. Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiön osakkeet

Vakuusarvoksi hyväksytään enintään seitsemänkymmentä (70) prosenttia osakkeiden käyvästä arvosta. Käyvällä arvolla tarkoitetaan osakkeiden arvioitua tai markkina-arvoa. Arvioidulla arvolla tarkoitetaan kassan tai osakkaan palveluksessa olevan tai muun ammattitaitoisen, asunto-osakkeiden arvioimiseen perehtyneen sekä velalliseen ja pantinantajaan nähden esteettömän henkilön antamaa arviota asunto-osakkeiden arvosta. Arvion on oltava kirjallinen ja siitä tulee ilmetä kaikki osakkeiden arvoon vaikuttavat seikat, kuten esimerkiksi osakkeiden luovutusoikeutta ja -hintaa koskevat rajoitukset. Arviokirjan vaatimisesta voidaan yksittäistapauksissa luopua, jos arviokirjaa voidaan pitää ilmeisen tarpeettomana tai jos käypä arvo on muutoin luotettavasti selvitetty. Markkina-arvolla tarkoitetaan osakkeiden velatonta luovutushintaa.

Vakuutta vastaanotettaessa arviokirja, kauppaa- tai muu luovutuskirja ei saa olla kuutta (6) kuukautta vanhempi.

8. Kiinnitys ETA-valtiossa pidettävään alusrekisteriin merkittyyn alukseen

Vakuusarvoksi hyväksytään enintään kuusikymmentä (60) prosenttia aluksen käyvästä arvosta. Käyvällä arvolla tarkoitetaan kassan tai osakkaan palveluksessa olevan tai muun ammattitaitoisen, alusten arvioimiseen perehtyneen sekä velalliseen tai pantinantajaan nähden esteettömän henkilön antamaa arviota aluksen arvosta. Arvion on oltava kirjallinen

ja siitä on ilmentävä kaikki aluksen arvoon vaikuttavat seikat. Arviokirjan vaatimisesta voidaan yksittäistapauksissa luopua, jos arviokirjaa voidaan pitää ilmeisen tarpeettomana tai jos käypä arvo on muutoin luotettavasti selvitetty.

Vakuutta vastaanotettaessa arvio ei saa olla kuutta (6) kuukautta vanhempi.

Aluskiinnityksiä vakuudeksi hyväksyttäessä on otettava huomioon meripanttioikeuden mahdollinen vaikutus aluksen vakuusarvoon.

9. Kiinnitys ETA-valtiossa pidettävään ilma-alusrekisteriin merkittyyn ilma-alukseen

Vakuusarvoksi hyväksytään enintään kuusikymmentä (60) prosenttia ilma-aluksen käyvästä arvosta. Käyvällä arvolla tarkoitetaan kassan tai osakkaan palveluksessa olevan tai muun ammattitaitoisen, ilma-alusten arvioimiseen perehtyneen sekä velalliseen ja pantinantajaan nähden esteettömän henkilön antamaa arviota ilma-aluksen arvosta. Arvion on oltava kirjallinen ja siitä on ilmentävä kaikki ilma-aluksen arvoon vaikuttavat seikat. Arviokirjan vaatimisesta voidaan yksittäistapauksissa luopua, jos arviokirjaa voidaan pitää ilmeisen tarpeettomana tai jos käypä arvo on muutoin luotettavasti selvitetty. Vakuutta vastaanotettaessa arvio ei saa olla kuutta (6) kuukautta vanhempi.

Ilma-aluskiinnityksiä vakuudeksi hyväksyttäessä on otettava huomioon kiinnityksestä ilma-aluksiin annetun lain (211/28) 4 §:n 2 momentin 1-3 kohdassa mainittujen seikkojen mahdollinen vaikutus ilma-aluksen vakuusarvoon. Jos ilma-alus on merkitty muussa ETA-valtiossa pidettävään ilma-alusrekisteriin, on samoin otettava huomioon asianomaisessa valtiossa sovellettavien vastaavien säännösten ja määräysten mahdollinen vaikutus ilma-aluksen vakuusarvoon.

2.2.8 KATTEEN LUETTELOINTI

2.2.8.1 Kateluettelo

Kassalla on oltava vastuuvelan katteena olevista varoista luettelo.

Kassan on laadittava luettelo katteena olevista varoista. Kateluettelo on laadittava selväkielisessä kirjallisessa muodossa tai automaattisen tietojenkäsittelyn tallenteena. Tilikauden päättymisajankohdan tilannetta vastaava kateluettelo liitettävään on saatettava selväkieliseen kirjalliseen muotoon ja kassan toimitusjohtajan on päivättävä ja allekirjoitettava se viimeistään neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Tilikauden päättymisajankohdan mukainen kateluettelo on sidottava ja sen sivut on numeroitava. Sidottu kateluettelo on säilytettävä tilinpäätösajankohtaa seuraavat kymmenen vuotta.

Katteen määrä tulee myös tilikauden aikana olla jatkuvasti laissa vaaditun suuruinen, ottaen huomioon myös katettavan määrän ennakoituiden muutokset. Tämä on erityisesti huomioitava sellaisen katteena olevan omaisuuden osalta, jonka katearvo vaihtelee.

Katteessa kunkin vuosineljänneksen aikana tapahtuneista muutoksista on niin ikään pidettävä luetteloa, johon merkitään poisjätetyt ja lisätyt omaisuuserät kateluettelon vastaavilla tiedoilla ja päivämäärällä varustettuina. Muutokset on merkittävä kateluetteloon viimeistään kahden kuukauden kuluessa vuosineljänneksen päättymisestä ellei VVV yksittäistapauksessa hyväksy muuta menettelyä tai toisin määrää. Tilapäistä toimenpidettä varten katteesta väliaikaisesti poistettua omaisuuserää ei tarvitse merkitä muutosluetteloon.

Yhteenveto vastuuvelan katteesta (ks. liite 1):

Yhteenveto vastuuvelan katteesta -lomakkeeseen liitetään tarpeelliset omaisuuden yksilöinnit. Yhteenvedossa on ilmoitettava seuraavat asiat:

- 1) Katettava määrä yhteensä.
- 2) Kassan katteena oleva omaisuus eriteltyinä kateasetuksen mukaisessa järjestyksessä.

2.2.8.2 Kateluettelon liitteet

Kateluetelun liitteissä vastuuvelan katteena olevat omaisuuserät on yksilöitävä riittävällä tarkkuudella. Kustakin yksittäisestä omaisuuserästä luetteloon on merkittävä riittävät yksilöintitiedot, kuten omaisuuserän ja siihen kuuluvien asiakirjojen nimike, sijainti, säilytyspaikka ja katearvo sekä käypä arvo, jos se poikkeaa katearvosta. Jos omaisuuserään kohdistuu katearvoa vähentävä panttioikeus tai muu erityinen oikeus, joka rajoittaa omaisuuserän käyttämistä, tällainen erityinen oikeus on mainittava kateluettelossa ilmoittamalla omaisuuden sisältö, arvo ja haltija sekä etuoikeusasema suhteessa katteen haltijaan. Liitteet laaditaan vastaavalla jaottelulla kuin kateluettelo ja kateluettelon yhteenvedo eli asetuksen mukaisesti ryhmiteltyinä.

Katteen jokaisesta omaisuuserästä on kateluettelon liitteissä käytävä ilmi seuraavat tiedot:

1) Kateasetuksen 3 ja 4 §:n mukaisista velkasitoumuksista niiden velallisen ja/tai takaaajan nimi, nimellisarvo, katearvo ja selvitys katearvosta, jos se poikkeaa käyvästä arvosta. Velkasitoumukset ryhmitellään velallisen ja takaaajan mukaisesti. Lisäksi annetaan selvitys velalliskohtaisista yhteismääristä ottaen huomioon asetuksen 7 §:n riskikeskittymien rajoittamista koskevat enimmäisrajat.

2) Kateasetuksen 6 §:n mukaisista varoista erikseen selvitys hautaus- ja eroavustuskassan omistamista varoista ja erikseen velkasitoumuksista, joissa kateasetuksen mukaisia varoja on vakuutena. Omaisuudesta luetteloidaan nimi, yksilöintitiedot (esim. osakkeiden rekisterinumero), pinta-ala, katearvo, perusteet katearvolle (esim. arviokirja ja sen päivämäärä) ja katearvoa vähentävät seikat kuten velka tai oikeus.

Vesivoiman pysyvistä käyttöoikeudesta selvitetään vesivoimalaitoksen tai kosken nimi, todistus kiinnityksen vahvistamisesta, katearvo ja selvitys sen laskemisen perusteista.

Velkasitoumusten vakuuksien osalta on otettava huomioon tämän määräys- ja ohjekokoelman kohdan 2.2.7 määräykset. Velkasitoumusten vakuutena olevan kiinteän omaisuuden osalta annetaan selvitys pantatuista haltijavelkakirjoista ja lainan kiinnitysvakuudesta edellä mainituin tavoin sekä haltijavelkakirjojen etuoikeusasema rasiustodistuksen mukaan. Etuoikeusasemaa laskettaessa tulee kiinnitettävään määrään myös laskea mukaan korko kolmelta vuodelta ja perimiskulut. Kassalla on oltava katteen säilytyspaikassa panttaussopimus, ote pantinantajan hallituksen kokouksen pöytäkirjasta, jossa pantin antamisesta on päätetty, ja rasiustodistus.

Lisäksi annetaan selvitys kohde- tai velalliskohtaisista yhteismääristä ottaen huomioon asetuksen riskikeskittymien rajoittamista koskevat enimmäisrajat.

3) Kateasetuksen 5 §:n mukaisista varoista (osakkeet ja osuudet) annetaan soveltuvin osin vastaavat tiedot kuin edellä 2 kohdan mukaisista varoista.

4) Katteen muusta omaisuuserästä on kateluettelon liitteissä käytävä ilmi omaisuuseräkohtaisesti tiedot vastaavasti kuin edellä.

2.2.8.3 Kateasiakirjojen säilyttäminen

Katteeseen kuuluvat arvopaperit ja muut asiakirjat on säilytettävä kassan hallussa taikka, jos siihen on perusteltua syytä, julkisen valvonnan alaisen luottolaitoksen tai julkisen valvonnan alaisen arvopaperinvälitysliikkeen hallussa. Jos arvopaperi kuuluu arvo-osuusrekisteriin, rekisterin on oltava julkisessa valvonnassa Euroopan talousalueella. Kassan tulee laatia kirjallinen sopimus arvopapereiden ja muiden arvopapereiden säilyttämisestä ja tähän liittyvästä raportoinnista. Kassan vastuuvelan katteeseen kuuluvat varat ja sitoumukset on säilytettävä erillään kassan muista varoista ja sitoumuksista.

2.2.9 KASSAN VALUUTTAKATE JA VALUUTTALIIKKEEN JÄRJESTÄMINEN

Kassan, jolla on vastuuvelan katteena muun kuin euron määräisiä varoja, on huolehdittava siitä, että kassan valuuttariski ei pääse muodostumaan sellaiseksi, että valuuttakurssiriski muodostuisi kohtuuttoman suureksi suhteessa kassan riskinkantokykyyn. Kassan hallituksen tulee päättää kassan valuuttaliikkeen järjestämisessä noudatettavista periaatteista ja kirjattava ne sijoitussuunnitelmaan.

2.2.10 KATTEEN VALVONTA

Hautaus- ja eroavustuskassan hallituksen velvollisuutena on huolehtia siitä, että kassan vastuovelka on katettu voimassa olevien säädösten mukaisesti ja että kateomaisuus täyttää lain, asetuksen ja STM:n sekä VVV:n antamien määräysten vaatimukset.

Kassan toimitusjohtajan on välittömästi ilmoitettava kassan hallitukselle ja tilintarkastajille, jos hän havaitsee puutteita vastuvelan katteessa.

Kassan toimitusjohtajan ja hallituksen on viipymättä ilmoitettava VVV:lle, jos on ilmeistä, että kassa ei täytä vastuvelan katetta koskevia vaatimuksia.

3 ERINÄISET OHJEET

3.1 Vastuusitoumukset

3.1.1 SOPIMUSTYYPIT

3.1.1.1 Takaisinostosopimukset

Takaisinostosopimuksella (REPO) tarkoitetaan arvopaperin luovutussopimusta, jossa ostaja ja myyjä arvopaperien myynnin lisäksi samalla sopivat kumpaakin osapuolta velvoittavasti siitä, että sovitun ajan kuluttua myyjä ostaa saman määrän samoja arvopapereita takaisin alkuperäiseltä ostajalta. Ostaja saa arvopapereihin täyden omistusoikeuden ja voi käyttää kaikkia niihin liittyviä hallinnoimisoikeuksia sekä luovuttaa arvopaperit edelleen. Arvonmuutosriski säilyy alkuperäisellä myyjällä.

Ensimmäisen luovutuksen yhteydessä määrätään kiinteä takaisinostohinta. Takaisinostohinnan ja ensimmäisen luovutushinnan (kauppahinnat) ero on arvopapereiden myyjän eli rahan lainaksiottajan maksama korko laina-ajalta. Arvopapereiden ostaja eli rahan lainaksiantaja saa vastaavasti korkoa vakuudelliselle sijoitukselleen (takaisinmyyntisopimus, reverse repo).

Takaisinostosopimuksen voimassaoloaikana maksettavien joukkovelkakirjojen korkojen, osinkojen, yhtiöveron hyvityksen, irronneiden merkintäoikeuksien, äänestys-oikeuden tai muun arvopaperiin liittyvän etuuden hyvittämisestä arvopaperin myyjälle sovitaan yleensä erikseen.

3.1.1.2 Arvopapereiden lainaus

Arvopapereiden lainaussopimuksella lainaksiantaja luovuttaa lainaksiottajalle omistamiaan arvopapereita ennalta määritetyksi ajaksi, jonka jälkeen lainaksiottaja sitoutuu palauttamaan ne. Lainattujen arvopapereiden omistus- ja hallinnoimis-oikeudet siirtyvät lainaksiottajalle. Arvopapereiden lainaksiottaja maksaa korvauksen lainaamistaan arvopapereista. Lisäksi sovitaan siitä, miten arvopapereista kertyvä tuotto tai muun arvopaperiin liittyvän etuuden käyttäminen hyvitetään.

Lainaksiantaja on samassa taloudellisessa asemassa lainaustransaktion toteuduttua kuin hän olisi ilman lainaksiantoa lukuun ottamatta erillistä korvausta siitä, että luovuttaa omistamansa arvopaperit toiselle määräajaksi. Koska arvopaperilainauksessa ei ole kysymys lopullisesta luovutuksesta, kirjanpitoon ei kirjata tuloutettuja voittoja tai tappioita, muulta kuin laina-ajalta saadun korvauksen osalta. Arvopapereiden arvoa vastaavaa vastiketta ei siirry osapuolten välillä. Lainaksiottaja antaa kuitenkin yleensä lainaksiantajalle vakuuden.

Sopimukset voidaan tehdä myös selvitysyhteisön kautta. Tällöin selvitysyhteisö asettuu vastapuoleksi sekä lainaksiantajaan että lainaksiottajaan päin.

3.1.2 MERKITSEMINEN KIRJANPITOON

3.1.2.1 Takaisinostosopimukset

Takaisinostosopimuksin mydyt arvopaperit säilyvät myyjän taseessa. Vastaavasti niitä arvopapereita, jotka on ostettu takaisinmyyntisopimuksin ei merkitä ostajan taseeseen.

Arvopapereiden takaisinostosopimuksilla luovutetuista arvopapereista saadut vastikkeet kirjataan veloiksi ja maksetut vastikkeet saamisiksi.

Takaisinostosopimuksin myydyt arvopaperit arvostetaan tilinpäätöksessä kyseistä omaisuuslajia koskevan arvostussäännöksen mukaan. Sopimuksesta saatu tai maksettu korvaus merkitään kirjanpitoon korkona. Korko jaksotetaan sopimuksen voimassaoloajalle.

3.1.2.2 Arvopapereiden lainaus

Lainaksiantaja

Lainatut arvopaperit säilyvät lainauksen aikana lainaksiantajan taseessa.

Tilinpäätöstä laadittaessa lainassa olevat arvopaperit arvostetaan kyseistä omaisuuslajia koskevan arvostussäännöksen mukaan. Arvopapereiden lainauksesta saatu preemio ja muut kompensatiot (kuten esim. käteisosinkoa ja merkintäoikeuksia vastaavat vastikkeet) merkitään tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti tuotoksi.

Jos lainaksiottaja ei kykene palauttamaan lainaamiaan arvopapereita, jolloin lainaksiantaja saa vakuuden realisoinnista muuta vastiketta, realisoituu lainaksiantajalle arvopapereiden poistamattoman hankintamenon ja tämän vastikkeen erotuksen suuruinen myyntivoitto tai -tappio.

Lainaksiantajan on pidettävä lainaksi annetuista arvopapereista rekisteriä, josta käy ilmi lainauksen kohde, lainansaaja ja lainaussopimuksen alkamis- ja päättymispäivä.

Lainaksiottaja

Lainaksiottaja ei merkitse lainaamiaan arvopapereita kirjanpitoonsa. Lainaksiottajan myydessä arvopaperit edelleen myyntihinta merkitään taseeseen lyhytaikaiseksi velaksi lainaksiantajalle.

Lainaksiottajan tilinpäätöksessä lyhytaikainen velka merkitään taseeseen lainaksi otettujen arvopapereiden myyntihinnan tai sitä korkeamman tilinpäätöshetken markkinahinnan määräisenä. Lainaksiottaja kirjaa maksamansa preemion ja muut vastikkeet (kuten esim. käteisosinkoa ja merkintäoikeuksia vastaavat vastikkeet) tilinpäätökseen suoriteperusteisesti kuluksi.

Ostaessaan arvopaperit markkinoilta lainaksiantajalle palautusta varten lainaksiottajalle realisoituu arvopapereiden myyntihinnan ja uusien arvopapereiden ostohinnan erotuksen suuruinen myyntivoitto tai -tappio.

Mikäli käy ilmeiseksi, että lainattuja arvopapereita ei pystytä palauttamaan, merkitään tästä aiheutuvat kulut ja menetykset pakollisina varauksina kuluksi.

Lainaksiottajan on pidettävä rekisteriä lainaksiottamistaan arvopapereista, josta käy ilmi lainauksen kohde, lainaksiantaja, lainaussopimuksen päättymispäivä sekä edelleen luovutuksen päivämäärä ja myyntihinta.

3.1.3 TULOSLASKELMA- JA TASE-ERÄT

Takaisinostosopimuksin luovutetuista arvopapereista saadut vastikkeet kirjataan muihin lyhytaikaisiin velkoihin kassan taseeseen. Maksetut vastikkeet merkitään vastaavasti muuhun rahoitusomaisuuteen.

Takaisinostosopimuksessa syntyvästä lainasta maksettava korko merkitään sijoitustoiminnan kuluihin muina kuluina ja saatavasta saatu korko vastaavasti sijoitustoiminnan tuottoihin muina tuottoina.

Arvopapereiden lainauksesta saadut korvaukset merkitään sijoitustoiminnan tuottoihin muina tuottoina. Lainauksesta maksetut korvaukset merkitään sijoitustoiminnan kuluihin muina kuluina.

3.1.4 LIITETIEDOT

Takaisinostosopimuksen (REPO) myyjä ilmoittaa reposopimuksin myymänsä arvopaperit liitetiedoissa pantteina.

Arvopapereiden lainaksiantajan tulee antaa taseen liitetiedoissa selvitys lainassa olevien arvopapereiden laadusta ja määrästä, jäljellä olevasta hankintamenosta, käyvästä arvosta sekä lainauksen kestoajasta.

Lainaksiottajan puolestaan tulee antaa taseen liitetiedoissa selvitys lainattujen arvopapereiden määrästä, laadusta ja käyvästä arvosta sekä lainauksen kestosta.

3.2 Omaisuudenhoitosopimukset

Hautaus- ja eroavustuskassa voi tehdä sijoitustoimintaa täydentäviä omaisuudenhoito-sopimuksia esimerkiksi suomalaisen luottolaitoksen, suomalaiseen luottolaitokseen rinnastuvan ulkomaisen luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa (579/1996) tarkoitetun sijoituspalveluyrityksen tai siihen rinnastuvan yrityksen sekä muussa valtiossa toimiluvan saaneen, julkisen valvonnan alaisen sijoituspalveluyrityksen kanssa.

Kassan hallituksen on aina hyväksyttävä sopimukset ulkopuolisten omaisuudenhoitajien kanssa, olivatpa nämä kotimaisia tai ulkomaisia. Omaisuudenhoitosopimukset saattavat vaihdella suuresti riippuen siitä, minkälaiset valtuudet omaisuudenhoitajille annetaan. Erityisesti päätöksentekovaltuuksia annettaessa on varmistettava, että laitoksen itsenäinen päätöksenteko sijoitusasioissa ei vaarannu.

Kassan valitessa omaisuudenhoitoyhteisöä tulee ottaa huomioon se, että toimeksiannon osuus omaisuudenhoitoyhteisön hallinnassa olevista kokonaisvaroista ei saa olla merkittävä.

Sijoitussuunnitelmassa tulee olla selvitys omaisuudenhoitajien käytöstä, muun muassa siitä, mitä instrumentteja omaisuudenhoito koskee, tuottotavoitteista ja raportoinnista.

Sijoitusvarojen hoitoa koskevasta sopimuksesta tulee ilmetä muun muassa seuraavat seikat:

- toimeksiannon laajuus
- valtuudet sijoitustoiminnan periaatteet ja rajoitukset (mm. tavoitteet, riskit, omaisuuden allokointi)
- raportointi
- hoitopalkkio
- sopimuksen irtisanomismenettely

Omaisuudenhoitajan tulee raportoida kassalle säännöllisesti, vähintään kuukausittain, hoidossaan olevista sijoituksista, muun muassa niiden muutoksista ja tuotoista sekä sijoituksiin liittyvistä riskeistä.

Omaisuudenhoitajien hoidossa olevien sijoitusten kirjanpito tulee tehdä hyvän kirjanpitoavan mukaisesti ja kassan tulee vähintään kuukausittain täsmäyttää kirjanpitonsa omaisuudenhoitajilta saatuihin saldovahvistuksiin.

4 VAKUUTUSVALVONTAVIRASTOLLE TOIMITETTAVAT ASIAKIRJAT

4.1 Ennen tilintarkastusta toimitettavat asiakirjat

Niiden hautaus- ja eroavustuskassojen, joiden vastuvelka muodostuu vakuutusmaksu- ja korvausvastuusta on ilmoitettava Vakuutusvalvontavirastolle tilintarkastuksesta vähintään 10 vuorokautta ennen tilintarkastuksen alkamista ja liitettävä ilmoitukseen seuraavat asiakirjat:

1. toimintakertomus sekä tuloslaskelma ja tase liitteineen
2. matemaatikon lausunto vakuutusmaksuvastuun määrästä
3. kateluettelo (liite 1)
4. selvitys valuuttariskistä

4.2 Kertomus kassan toiminnasta ja tilasta (tilastokertomus)

Hautaus- ja eroavustuskassan on vakuutuslainsäädännön 97 §:n perusteella toimitettava vuosittain Vakuutusvalvontavirastolle liitteen 3 mukainen määrämuotoinen tilastokertomus toiminnastaan kuukauden kuluessa siitä kassankokouksesta, jossa tilinpäätös on vahvistettu. Tilastokertomukseen on liitettävä seuraavat asiakirjat:

1. tasekirja
2. tilintarkastuskertomus
3. vakuutustekninen tutkimus
4. kateluettelo (liite 1)
5. arvostuserolaskelma (liite 2)
6. tilinpäätöstä käsitelleen kassankokouksen pöytäkirja